

NYHETSBREV 2:2009

(Publicerat 2009-08-24)

Det har varit en underbar sommar. På TV har det verkat som att det regnat för mycket på sina ställen, och varit groteskt med mygg på andra. Men där jag har varit har det varit perfekt. Lagom varmt och det där lugnet som gör att man utan att känna sig pressad av det ena eller andra åtagandet kan stillsamt njuta av sådant som det annars kan vara svårt att hitta tid för.

I år besökte t.ex. hustrun och jag Lars Lerins permanenta utställning på hans hemort Munkfors. Den finns i en lokal som hör till det gamla bruket och kallas Laxholmen (www.laxholmen.org). Jag skrev ju lite om Lars Lerins bilder i ett tidigare nyhetsbrev (www.edris-ide.se/3-07.pdf) och i år vill jag bara säga att hur fantastiska bilderna än är så tyckte jag inte att de fungerade lika bra i den där karga industribyggnaden som de t.ex. gjorde på akvarellmuseet i Skärhamn, Grafikens hus eller på Waldemarsudde. Jag vet inte riktigt varför. Men för mig kändes det som att miljön delvis tog udden av dem. Dessa gamla industrilokaler ó naturligtvis konsthallsförvandlade genom vitmålning etc. ó har något spöklikt kring sig. Massiva monument över en tid som svunnit, så massiva att de små, subtila och stundom svårupptäckta ansatser till hopp och förnyelse som finns i Lerins bilder känns närmast hjälplösa. I mitt inre blir känslan i den här miljön mera aggressiv. Spräng skiten i luften. Jag längtade efter Bengt Lindströms (salig i åminnelse) bilder. Storslagna, braskande färger, men ändå ett ljus och ett djup. Då djävlar (om nu uttrycket tillåts).

Vi var också på Waldemarsudde häromsistens (www.waldemarsudde.se). Det är alltid trevligt där. Behållningen i år blev överraskande nog prins Carl Philips fotoutställning. Jag kan inte säga att jag hade några förväntningar. Några speciellt välutvecklade föreställningar om prinsen som person hade jag inte heller. Jag har sett honom några enstaka gånger på TV och då har han framstått som en bildskön yngling som kan konsten att med lite lätt flackande blick svara kungafamiljstypiskt diffust på ointressanta frågor. På senare tid har jag dock noterat att han tydligen också har mera aggressiva stråk i sin person eftersom han kör Porsche Carrera Cup (www.youtube.com/watch?v=uVjggrPzn14).

Hans bilder är tagna i Botaniska trädgården i Uppsala och de är nästan plågsamt vackra. Så efter att ha sett dessa hans bilder har han min respekt. Utöver allt han måhända kan vara är han uppenbarligen också en sensitiv och kontemplativ person.

I. Bokprojektet

I mina två senaste nyhetsbrev har jag nämnt mitt pågående bokprojekt. Jag har också nämnt det i förbifarten på min blogg som en del av förklaringen till att jag inte bloggar särskilt flitigt för närvarande. Helst skall man inte prata i förväg om sådant som i bästa fall blir en användbar frukt av en ömtålig kreativ process. Men nu är det som det är, eller har man sagt a så få man säga b.

Jag har skrivit massor. Men jag har hamnat i ett läge där jag känner mig osäker på hur jag skall förfara. På en nivå tycker jag att det jag har skrivit är bra. Men på en annan nivå är jag inte nöjd. Jag har en svårfångad känsla av att jag ännu inte fått den fason på det hela som jag bör få. Därför har projektet gått i stå såtillvida

att jag inte har kunnat fatta beslut om huruvida jag skall strunta i alltsammans, eller skriva om, eller ge ut det själv i befintligt skick eller börja den mödosamma vandringen till olika förlag som med penningen för ögonen bara vill ge ut sådant som verkar lova stora upplagor.

För er som eventuellt beklagar detta besked har jag två förslag till viss tröst. Det första är att om du inte har läst alla mina gamla böcker så prova med det. Tiden har nog nu kommit i kapp *Oanade möjligheter* (www.edris-ide.se/oanade.html) som dessutom är ovanligt lättläst. Och en grundlig läsning av min senaste bok *i men vad går det ut på egentligen ó livet alltså* (www.edris-ide.se/menvad.html) lovar öppnar livsfilosofiska perspektiv som kan vara till glädje för alla som inte känner sig tillfreds med att fortsätta att leva på livets stressade yta.

Mitt andra förslag är förstås att du tar dig tid att läsa den alldeles nyskrivna huvudartikeln i detta nyhetsbrev. Den handlar om den fiktive agenten Jason Bourne och den fascinerande och faktiskt allmängiltiga utveckling som han genomgår i de tre filmer om honom som kommit under senare år.

II. Jason Bournes identitetsutveckling ó en förlorad son i CIA-miljö

*OBS! Har du inte sett Bournefilmerna men planerar att göra det, så läs inte det som jag har skrivit nedan om du inte vill veta rätt stora delar av innehållet i förväg. Det är ju lätt gjort att skaffa dem (2002 kom *The Bourne Identity*, *The Bourne Supremacy* 2004 och 2007 kom *The Bourne Ultimatum*) i en DVD-butik eller på nätet, t.ex. på <http://cdon.se>.*

Trött på böcker och läsning har jag under sommaren roat mig med att titta en hel del på film. Så har jag t.ex. fördjupat mig i de enligt min mening utomordentligt fascinerande och i allmänhet alldeles för ytligt förstådda filmerna om Jason Bourne. Jag har i samband med detta läst en hel del recensioner, och även om jag förstås inte har läst alla så har jag kunnat konstatera att de tre Bournefilmerna fått relativt goda recensioner som habila representanter för action- och agentgenren.

Ingen av de recensioner som jag har granskat berör dock filmernas djupdimension, med ett undantag som bara är en antydning. I recensionen av den tredje filmen *The Bourne Ultimatum* skriver nämligen Johan Lindahl på www.russin.nu att öjag blir nyfiken på var det här skulle kunna ta vägen om det blir en fortsättning och samtidigt undrar jag var den mesta kraften då ska läggas, på att slå nya rekord i adrenalinkickar eller att forska i den fysiskt nästan oövervinnerlige agentens själ. Kanske på vad han egentligen ska heta i framtiden...ö Denna lilla kommentar famlar faktiskt efter det som är den mänskligt sett så utomordentligt fascinerande undertexten, eller vad man nu skall kalla det, till Bournetrilogin.

På ytan är det alldeles uppenbart vad dessa filmer är. Välgjorda actionrullar med en spännande konspirationsteoretisk handling som smakar mumma för alla som är benägna att se CIA som en av de hänsynslösa och ondskefulla spelarna i det globala maktspelet. Men samtidigt finns det alltså en berättelse under ytan. En väl dold och ytterst fascinerande historia om den mänskliga naturen ur ett andligt utvecklingsperspektiv. Den får mig faktiskt att associera till *The Matrix*. Där var allt öppet. Morpheus erbjöd Neo att ta antingen det blå pillret och vakna i sin säng och tro vad helst han ville tro, eller att få sanningen uppenbarad genom att

ta det röda pillret. Han tog förstås det röda pillret. Jason Bourne ställs inte tydligt i en sådan situation, men han har uppenbarligen från början svält det blå pillret. Men allteftersom handlingen fortskrider blir det tydligt att han också har börjat knapra på det röda.

The Bourne Identity inleds med att besättningen på en italiensk fiskebåt upptäcker att det flyter en person i vattnet. De drar upp honom och tror först att han är död. Men han lever uppenbarligen, och en besättningsman har de kirurgiska färdigheter som krävs för att avlägsna två kulor ur ryggen på honom. Dessutom tar han ut något ur höften på den medvetslöse som först verkar som ett slags liten ampull. Men det är något slags öminiprojektorö som om man trycker på den på rätt ställe så projiceras med rött ljus kontonumret till en bank i Zürich. Den förvånade amatörkirurgen ser siffrorna på en vägg i fiskebåten.

Den medvetslöse vaknar så till och överfaller i princip sin räddare skrikandes övad fan har ni gjort med mig. Krafterna räcker inte till något praktfullare våld utan det hela övergår i ett normalt samtal. Fiskarkirurgen frågar vem det är som han har framför sig. Han får inget svar. Vad heter du? säger han då. Jag vet inte blir det förbryllande svaret. Minnet kommer inte heller tillbaka utan när båten kommer iland så är fortfarande den som publiken misstänker vara Jason Bourne lika frågande över vem han är. Men med hjälp av en liten penninggåva från fiskarna ämnar han åka och se om han kan få några ledtrådar om sin identitet på banken i Zürich.

Så här presenteras alltså Jason Bourne. Han vet inte vem han själv är, ja han vet inte ens vad han heter. Ytligt sett handlar det om något slags minnesförlust, och när vi får veta lite mer om Bourne så kan den ytliga tolkningen förtydligas. Han lider förmodligen av något slags posttraumatiskt stressyndrom efter att han har misslyckats med att fullgöra ett attentatsuppdrag. Men under den uppenbara ytan finns den fråga som vi alla kan ställa oss över är jag? Dessa tre små ord bildar den svåraste av frågor. Vem är jag? Visst finns det många och ytliga svar på den frågan. Nästan alla svarar på frågan, eller föser den åt sidan, med olika varianter av det jag kallar cv- och personnummersvaret. Svar som i huvudsak handlar om vad man har gjort och gör i sitt liv inom yrkeslivet och privat. Men otillräckligheten i svar av den här typen blottläggs alltid i olika livskriser. Då kräver livet ett nytt svar på frågan över är jag? Ett svar för en ny gestaltning av livet.

Ingen kommer undan frågan över är jag? Den ställs och besvaras provisoriskt gång på gång under livet. Visst kan man stelna i en självdefinierad uppfattning om vem man är, och försöka leva sitt liv konsekvent därefter. Men livet är förändring, i synnerhet det moderna livet. Så det egna svarets otillräcklighet skaver ofta på en själv. Nya svar tycks behövas. Men när har man fått det svar som gör att frågandet kan med fog upphöra? När vet jag verkligen? Och vem är jag då? Finns det något att veta, eller är allt som jag tror mig vara bara provisoriska identitetskonstruktioner?

Alla dessa frågor, och mycket mer som har med den mänskliga identitetens mysterium att göra, finns koncentrerat i den förvirrade Jason Bourne när han försöker få sig lite sömn på en frostig parkbänk i Zürich. Två patrullerande

poliser kräver honom på legitimation, och när han säger att han förlorat sina papper så börjar de omhänderta honom. Då utlöses till Bournes förvåning hans agentreflexer, och han öpaketerarö och avväpnar blixtnabbt poliserna. Hans agerande gör honom vettskrämd. Han kastar av sig jackan, slänger pistolen och rusar därifrån. Vem kan göra något sådant är Bournes fråga.

Lite klarare blir han efter besöket på Gemeinschaft Bank. Det första han lägger märke till när han öppnar låset till det bärbara bankfacket är sitt amerikanska pass. Där kan han se att han heter Jason Bourne. Han blir också klar över att han bor i Paris. Men underdelen av backfacket avslöjar något som gör Bourne förbryllad. Flera pass, mängder av pengar och en pistol. Han lämnar kvar pistolen och tömmer pengarna och passen i en röd bag med snörtillslutning ovetande om att hans besök omedelbart rapporteras till hans för honom själv okända överordnade på CIA.

Jakten på honom är nämligen i full gång. På det här stadiet verkar huvudorsaken vara att han misslyckats med att mörda en afrikansk politiker som heter Nykwana Wombosi. Denne Wombosi ägnar sig åt utpressning mot CIA och efter Bournes misslyckade insats som lönnmördare hävdar han också inte utan fog att han just överlevt ett mordförsök som CIA låg bakom. Till en början är det inte alldeles klart varför detta misslyckande skulle motivera jakten på Bourne. Men bilden klarnar successivt. I synnerhet i den andra filmen.

Detta betyder att Bourne inte mer än hinner komma ut från banken förrän han förstår att han är jagad. Hans överlevnadsinstinkt är skarp så han smiter in på ett amerikanskt konsulat i en förhoppning om att undvika närgången polisuppvakting. Det lyckas inte över hövan utan det blir vild kalabalik. Men Bourne klarar sig med knapp marginal, bl.a. tack vare sina goda fasadklättringsförmågor.

Innan tumultet utbröt på ambassaden uppmärksammade han en tysk tjej i sin egen ålder som argumenterade ivrigt och förgäves för sin sak med en formalistisk ambassadbyråkrat. Och när Bourne väl har kommit ut på gatan efter sin vådliga flykt stöter han ihop med tjejen ifråga. Hon står vid sin bil. Han föreslår henne då att hon skall köra honom till Paris för det facila priset 10000 dollar direkt och ytterligare 10000 dollar vid ankomsten. Efter lite tvekan bestämmer sig Marie Kretz för att köra den amerikanske unge mannen till Paris i sitt lite skraltiga fordon.

När de bekantar sig med varandra under resans gång berättar Bourne öppet om sin belägenhet. Om sin huvudvärk och att hans minne bara sträcker sig två veckor tillbaka. Och när de sitter på ett slags vägkrog säger han: öVem har bankfack med pengar, 6 pass och pistol. Vem har ett bankkontonummer i höftenö och så räknar han upp olika förmågor som han vet att han besitter, och som uppenbart har med hans glömda agentträning att göra, och så säger han: öHur kan jag veta det och inte veta vem jag är?ö

När de kommer till Bournes lyxiga Parislägenhet dröjer det inte länge förrän en ökollegaö till Bourne kommer instormande och försöker mörda honom. Det misslyckas förstås, men Bourne förstår att han inte gärna kan vara kvar i

lägenheten så han och Marie flyr hals över huvud. Fortfarande förstår inte Bourne vad som händer. Han säger: öJag vet inte ens vem jag flyr ifrån.ö Men han inser förstås att öde vet vem jag ärö.

Bourne fortsätter sina efterforskningar. Det är särskilt vad han har gjort under namnet John-Michael Kane som intresserar. Denne Kane påstås vara död. Men oavsett vem han var kan Wombosi på bårhuset konstatera att det inte var den person som försökte mörda honom.

Under tiden klarnar bilden av vilken verksamhet Bourne är delaktig i utan att själv ännu vara medveten om det. Projektet heter Treadstone och är en mer eller mindre hemlig del av CIA. De organiserar uppenbarligen en grupp vältränade agenter och mördarmaskiner som kallas öassetsö (dvs. tillgångar eller resurser). Och när de får sina uppdrag så sker detta genom att ledningen öactivates an assetö (aktiverar en resurs). Och då får mördaragenten i allmänhet sitt morduppdrag på SMS. Bournes närmaste chef heter Alexander Conklin, och han är fullt sysselsatt med att försöka sopa igen alla spår efter Bourne och hans misslyckade försök att mörda Wombosi. Som ett led i detta ser han till att en öresursö, dvs. i realiteten en kollega till Bourne mördar Wombosi, och så säger han till sin högste chef ö Ward Abbot ö att han är så gott som säker på att det var Bourne som stod för detta mord. Allt för att göra Abbot öreserverat positiv till att Bourne skall röjas ur vägen.

När Bourne läser en artikel om mordet på Wombosi förstår han att han måste ha varit den person som försökte mörda Wombosi på hans yacht. öDet står att jag är en lönnmördareö säger han till Marie med en djupt sorgsen blick. När de i taxi närmar sig sitt hotell förstår Bourne att deras förföljare avslöjat deras boställe och att det nu är flykt som gäller. öOm vi stannar här dör viö är hans lakoniska kommentar.

Efter en del om och men bestämmer de sig för att åka till södra Frankrike för att få skydd på en gård där Marie tydligen varit ägarens flickvän ett tag. Efter en till synes trevlig middag med ägaren så vaknar Marie mitt i natten av att Bourne uppenbarligen har gått upp. Hon finner honom då i barnens sovrum. Och här utspelas en central scen. öVad gör du härö säger Marie. öJag var orolig för barnen. Kunde inte sova.ö öDu väcker dem, vi måste gå.ö Men Bourne lyssnar inte på det örat utan han säger: öJag vill inte veta vem jag är. Jag bryr mig inte. Jag vill inte veta. Jag vill glömma allt jag har fått reda på. Jag struntar i vem jag var och vad jag gjorde.ö öIngen faraö, säger Marie överslätande. öVi har pengarö, fortsätter Bourne. öVi kan gömma oss. Kan vi det? Finns det någon möjlighet att du skulle vilja det?ö öJag vet inteö, svarar Marie.

På sin resa mot självinsikt har alltså nu Jason Bourne kommit till den punkt då han känner sig äcklad inför sig själv. Han vill inte veta mer. Han vill stoppa den process som börjat, och han hoppas att det finns ett sätt att åstadkomma detta. Men på morgonkvisten tas han ur denna villfarelse. En försvunnen hund får Bourne att förstå att förföljarna spårat dem. Men återigen visar Bourne sin skicklighet. Han tar ägarens gevär och ger sig ut på jakt efter den öresursö som fått Conklins uppdrag att mörda Bourne. Och han lyckas. Men innan hans motståndare dör för de ett för Bournes självförståelse betydelsefullt samtal.

Bourne får klart för sig att det är en kollega som fått uppdraget att mörda honom. En kollega som liksom han själv besväras av svår huvudvärk. Och att de båda jobbar för Treadstone. Just innan kollegan dör säger han: "Titta vad de tvingar en att offra."

Efter den här händelsen blir Bourne fast besluten att sätta stopp för förföljelsen. Han ger Marie merparten av sina pengar och ber henne fly tillsammans med gårdsägaren Eamon för att sedan starta på nytt någonstans helt utan anknytningar till det förflutna som skulle kunna göra henne spårbar. Marie är uppenbart känslomässigt plågad av situationen, men hon accepterar ändå Bournes förslag. "Vad skall du göra?" säger hon. "Få slut på det", blir svaret.

Han använder så den dödade agentens utrustning för att komma i kontakt med Treadstone och därmed sin chef. Och efter diverse dramatiska förvecklingar står så Bourne och Conklin öga mot öga på Treadstones Pariskontor. Conklins assistent Nicky Parsons är också närvarande, och hon blir åhöra vittne till en laddad och för fortsättningen mycket intressant diskussion mellan de båda herrarna. När Bourne ställer frågan "Vem är jag?" ger Conklin följande svar: "Du tillhör USA:s regering. Du är ett 30-miljonersvapen som inte fungerar. Du är en jävla katastrof. Och även om det knäcker mig vill jag veta hur det gick till."

Bourne verkar inte bry sig om svaret utan frågar: "Varför försökte du döda mig?" Men i stället för ett klart svar får han en motfråga: "Vad hände i Marseille?" "Ni skickade mig för att döda Wombosi." Conklin blir rasande och säger bl.a. "Jag sänder dig inte för att döda. Jag sänder dig för att du skall vara osynlig. Jag sänder dig för att du inte existerar."

Bourne säger att han inte minns vad som hände, men så flashar minnesbilder till i hans medvetande. Han ser hur han där på yachten står med pistolen mot skallen på Wombosi som sitter tillbakalutad i en soffa. På Wombosis bröst sitter ett av hans barn och tittar stint i Bournes ögon. Uppenbart är att barnets blick direkt når fram till något som inte är Jason Bourne. Och i detta dramatiska ögonblick blir alltså Bourne oförmögen att mörda.

"Jag vill inte göra det här längre", säger Bourne. "Jag tror inte det är upp till dig", svarar Conklin. Men Bourne är inte på det eftergivna humöret utan han hotar Conklin i klara och tydliga ordalag. Han förklarar att han förväntar sig att Conklin skall säga att Jason Bourne är död. Och öom jag anar att någon är mig i hälarna får du betala för det ögonblickligen. Jag jobbar för mig själv nu."

Nu utbryter ett nytt våldstumult ur vilket Bourne klarar sig med sedvanlig knapp nöd. Men samtidigt händer något överraskande. När lugnet verkar ha lagt sig haltar Conklin ut från Treadstones lokal och den öresursö som tidigare aktiverats och som man som åskådare lätt tror har Bourne i sikte skjuter nu Conklin på öppen gata.

Förklaringen kommer antydningvis när man så får se Conklins högste chef Ward Abbot redogöra för sin verksamhet inför ett antal senatorer. Han säger då att Treadstoneprojektet redan har lagts ner. Troligen är han den som ligger

bakom undanröjningen av Conklin. Någon förklaring till detta ges inte. Abbot förklarar dock för senatorerna att det nya är Blackbriar.

Filmen slutar så idylliskt med att Jason Bourne har lyckats leta upp sin käre Marie Kreutz på en grekisk ö där hon driver en kaféörelse med skoteruthyrning. För ett ögonblick kan man som åskådare tro att nu är mardrömmen över. Att Bournes agentförflutna inte kommer att göra sig särskilt mycket mer påmint. Att han för gott slunkit ur CIA:s garn. Att kärleken därför har segrat trots allt våld och mördande.

Detta är dock en illusion. Jason Bourne är bara i början av sin i grunden andliga utvecklingsresa. Efter den första filmen i trilogin är det dock inte särskilt lätt att ens förstå att denna resa har börjat. Men vad som är ostridigt är att han har ställt den avgörande frågan övem är jag?ö. Och han har ställt den på bokstavligen blodigt allvar. Frågan är ytligt sett motiverad av minnesförlusten. Men på ett allmänmänskligt plan är det alltid lidande av ett eller annat slag som gör att denna fråga blir verkligt brännande. När livet blir så svårt att hantera att en identitetskris blir följd. Den gamla identiteten har helt enkelt inte de inre resurser som krävs för att hantera en faktisk livssituation. Då måste gamla svar på frågan övem är jag?ö omprövas.

Den filosofiska fråga som då aktualiseras är vad den mänskliga identiteten ytterst sett är. Har vi människor ett slags djup och sann identitet som vi kan vara mer eller mindre tydligt medvetna om och som sätter upp gränser för vad vi kan bli och vara, eller har vi det inte. I vår moderna tid där tankemakten har ett sekulariserat och materialistiskt perspektiv på tillvaron anses det förstås inte finnas någon djup och beständig mänsklig identitet. Sådant avfärdas som essentialistiskt struntprat, kvarlevor från en religiös tid då man trodde att människan skapats till Guds avbild och därmed också begåvats med en beständig andlig identitet. Nu påstås vi veta bättre och den mänskliga identiteten förklaras vara och förbli inget annat än en social konstruktion i skärningspunkten mellan det genetiskt bestämda arvet och den miljö man av någon anledning hamnat i.

Har man det moderna icke-essentialistiska perspektivet på den mänskliga identiteten så är förstås frågan övem är jag?ö tämligen odramatisk i den meningen att det inte finns något reellt svar att upptäcka. Bourne har alltså ingen djupare identitet att upptäcka, han kan bara erinra sig hur den tidigare varit konstruerad och så kan han förstås utnyttja sin frihet att konstruera om den om han så skulle vilja.

Han man som jag en annan ståndpunkt, dvs. att det är människans lott att både konstruera en identitet och att försöka frilägga det djupare identitetsmönster som vägleder ens försök att konstruera en fungerande identitet, så är frågan övem är jag?ö den djupaste och viktigaste av frågor som en människan kan ställa sig.

Min tolkning av Bournefilmerna utgår förstås från detta sistnämnda perspektiv. När Bourne ställer sig frågan om vem han är så handlar det inte bara om att häva minnesförlusten och så att säga hitta tillbaka till det gamla jaget, eller möjligen omstrukturera det i ljuset av gjorde erfarenheter utan det handlar också om ett verkligt försök att nå den egna djupaste och sannaste identiteten.

Skälet till att jag tror detta är den belägenhet han manövrerat sig in i. Även om han i den första filmen är ytterst fragmentariskt medveten om vad han har på sitt samvete så är han som jag ser det i en situation som kan jämföras med liknelsen om den förlorade sonen. Denne förlorade son har ju i sitt hanterande av jordelivet kommit till en punkt då han känner den yttersta vämjelse över sin självskapade tillvaro. Den minner honom om en måltid bland svin. Och han inser att mer vilsegången i det andliga mörkret kan han knappast bli, och han känner att det inte finns något annat att göra än att resa sig upp och vända om, dvs. börja vandringen åter mot ljuset, sanningen och fadershuset. En resa som betyder en successiv upptäckt av den egna sanna identiteten.

Den här punkten når Bourne medvetet den där natten i södra Frankrike då han känner sådan vämjelse inför sig själv att han inte vill fortsätta sin stappande resa mot självinsikt. Men det var inte ett val han kunde göra. En kombination av inre och yttre orsaker drev processen vidare. Och av central betydelse för detta är den kärlek som Marie Kreutz för in i Bournes liv.

Detta blir utomordentligt tydligt i den andra filmens inledningsscen. Det har gått några år och Marie och Jason bor i Goa. Filmen börjar med ett antal minnesfragment där Bourne hör Conklin säga: "Det här är ingen övning, soldat. Är det uppfattat? Det här är på riktigt. Du kan köra igång." Och när Bourne fått det gjort som Conklin ber honom att göra säger Conklin: "Träningen är avslutad."

När Bourne beskriver sitt minne för Marie säger han: "Det är bara fragment. Jag hör Conklins röst och så ser jag det där fotot (det verkar vara en familjebild med far, mor och en liten dotter), men jag kan inte hålla kvar det." "Kan det vara en mardröm, undrar Marie." "Det har hänt, det var ett uppdrag", svarar Bourne. Marie vill att han skall skriva ner minnesfragmenten. Bourne blir irriterad, men Marie insisterar; "Snart kommer du att minnas något bra", säger hon. "Jag minns något bra. Hela tiden", svarar Bourne uppenbart syftande på Marie.

I den här scenen försöker uppenbarligen Marie att vara Bournes goda vägvisare i de svåråtkomliga och plågsamma minnesskrymslorna. Dante hade Beatrice och Bourne har Marie. Och deras kärlek gör smärtan i friläggandet om sanningen mindre. Vad man som åskådare däremot inte förstår är att dessa minnesbilder är nyckeln till varför Bourne blev så hänsynslöst och mordiskt jagad i den första filmen. Det misslyckade attentatet mot Wombosi föreföll i varje fall för mig otillräckligt som motiv. Och Treadstonechefen Ward Abbots agerande fick ingen tillfredsställande förklaring. Men i *The Bourne Supremacy* blir allt successivt klargjort.

Den smutsiga hemligheten är att i samband med privatiseringarna av näringslivet efter Sovjetunionens fall stals 20 miljarder av CIA:s medel och dessa pengar fick en rysk blivande oljeoligark ó Yuri Gretkov ó förfoga över för att bygga upp sitt imperium. Naturligtvis mot rimlig avkastning för dem som hade hjälpt honom med öriskkapital från CIA:s budget. Ingen visste hur det hela hade gått till. Men man kom en förklaring på spåren när den ryske politikern Vladimir Neski dök upp och hävdade att han kunde visa att CIA hade blivit blåsta av en av sina egna.

Neskis uppgifter hade däremot aldrig kunnat verifieras eftersom han blev mördad. Mordet hade skett på ett hotell i Berlin och av allt att döma begåtts av hans egen fru, som i samband med mordet tog sitt eget liv.

Sanningen i denna historia är att både Neski och hans fru mördades av Jason Bourne på privat uppdrag av Conklin. Minnesfragmenten i filmens början har med dessa mord att göra. Mord som alltså inte var Treadstoneuppdrag utan två kriminella CIA-tjänstemäns försök att dölja sina skumraskaffärer. Det var nämligen Ward Abbot och Conklin som låg bakom försnillandet av de 20 CIA-miljonerna. Och när Bourne misslyckades med Wombosiattentatet så blev Conklin och Abbot livrädda för att han i sitt ur deras synvinkel opålitliga tillstånd skulle kunna ställa till med något som avslöjade deras privata Rysslandsaffärer med CIA-medel. Detta var det verkliga och outtalade motivet till att Jason Bourne jagades med mordisk frenesi i *The Bourne Identity*.

Det som driver den yttre handlingen i den andra filmen *ó The Bourne Supremacy* *ó* är att det dyker upp en ny källa som säger sig ha Neskidokumentet och därmed förklaringen till hur det gick till när de 20 CIA-miljonerna försvann. Den som får hantera detta spår heter Pamela Landy. Och hon beslutar sig för att köpa materialet från källan. I filmens andra scen skall så detta köp fullbordas. Av detta blir det dock intet. En av Yuri Gretkovs män mördar CIA-agenten och källan och tar hand om det farliga materialet. När mördaren sedan träffar Gretkov och överlämnar materialet får han ett par sedelbuntar med kommentaren att han kommer att få resten när uppdraget är avslutat. Och även om det inte sägs alldeles rent ut är det uppenbart att han skall mörda Jason Bourne. Och att han vet om att Bourne gömmer sig i Goa.

Bournes överlevnadsinstinkt är som vanligt stark så när han av en händelse får syn på den ryske mördaren i Goa så är det flykt som gäller. Marie är motsträvig och tror att det kan vara vem som helst. *ö*Det är på riktigt*ö*, säger Bourne. När Marie blir klar över att Bourne tänker eliminera den person som jagar honom och Marie säger hon: *ö*Tänk om du tar fel*ö*. *ö*Det är Treadstone*ö*, svarar Bourne. *ö*Gör det inte*ö*, vädjar Marie. *ö*Jag varnade dem. Jag sa vad som skulle hända*ö* är Bournes bistra kommentar. *ö*Det tar aldrig slut så här*ö* säger Marie. *ö*Vi har inget val*ö*, säger Bourne uppenbart ointresserad av Maries filosofiska insikter. *ö*Jo det har du*ö*, säger Marie och tittar uppfordrande. Detta blir det sista hon säger till sin älskade för i samma ögonblick träffas hon av en kula och jeepen som hon kör brakar rakt igenom broräcket ner i floden.

Bourne överlever, men är uppenbarligen tillräckligt länge under vattnet för att hans mördare skall tro att han lyckats med sitt uppdrag. Bourne eldar upp gamla foton pass och annat material som hör till Marie. Men han sparar ett foto *ó* en bild på sig själv och Marie *ó* och så rafsar han ihop sina ägodelar och lämnar Goa. Av allt att döma fast besluten att låta Treadstonefolket och Conklin få betala dyrt för vad de har gjort.

Men eftersom Bourne inte vet vad som ligger bakom försöket att döda honom så har han fortfarande många upptäckter att göra. En är att han är misstänkt för mordet i Berlin. Den ryske uppdragsmördaren placerade nämligen Bournes fingeravtryck på ett strategiskt ställe och detta fingeravtryck blir Pamela Landys

inträdesbiljett till det hemligstämplade materialet kring Treadstoneprojektet. Hon leder förstås jakten på den person som mördade hennes agent och den ryska källan.

Landy får alltså tillstånd att gräva i det hemliga Treadstonematerialet och hon träffar den gamle Treadstonechefen Ward Abbot. Han är uppenbarligen måttligt förtjust över hur det hela utvecklats, men måste hålla god min i elakt spel. När Abbot t.ex. konfronteras med att det i Conklins dator fanns uppgifter om att han hade 760.000 dollar i en bank i Zürich säger han: öVet du hur stor hans budget var? Vi öste pengar över honom.ö När Landy verkar tro att det hela inte var så enkelt säger Abbot om mordet i Berlin: öSkulle Conklin skydda sitt rykte från graven? Han är ju död.ö Landy lägger då fram sin huvudhypotes om vad som hände i Berlin, nämligen att öBourne och Conklin hade affärer ihop och informationen jag skulle köpa var tillräckligt viktig för att locka fram Bourne för att mörda på nytt.ö

Under detta samtal på hög CIA-nivå dyker så Bourne upp i Neapel. Försöket att hålla kvar honom misslyckas förstås. Den lokale CIA-tjänstemannen slås ner och Bourne kopierar hans SIM-kort vilket gör att han får höra att Pamela Landy tror att Bourne har utfört mordet i Berlin. En uppgift som gör att Bourne styr sin bil mot Berlin.

Under resan besväras han av samma minnesbilder som i början av filmen. De är dock något starkare och tydligare. Som ett positivt motmedel tittar han på fotot på Marie och sig själv. Som om han ville ha hennes skydd och vägledning även från andra sidan. I München söker han så upp en annan agent från Treadstone-tiden vars bostadsadress tydligen återkommit i hans minne. Det var knappast ett kärvänligt återseende för det slutade med ett brutalt envig som Bourne gick segrande ur. Men det för fortsättningen intressanta var att Bourne nu fick veta att Conklin är död och att Treadstone är nedlagt. öOm det är över, varför jagar de mig då?ö blir den obesvarade fråga som svävar över hans fortsatta färd mot Berlin

Väl där spårar han Pamela Landy och ringer upp henne. Han har henne faktiskt i siktskåran när han frågar: öÄr det du som styr Treadstone?ö öTreadstone lades ner för tre år sedan. Det vet du, svarar Landy. öVem planerar då uppdragen?ö öDet finns inga uppdrag längre.ö öVad vill du mig då?ö, blir Bournes förbryllade fråga. öBerlin. Har du glömt vad som hände i Berlin? Du dödade två personer Bourne.ö I det här ögonblicket kommer minnesbilderna tillbaka med full kraft. Och det nya är att Bourne hör Conklin säga öVladimir Neskiö.

Denna insikt startar en händelsekedja som är ytterligt dramatisk. Men detaljerna behöver inte återges även om det för fortsättningen bör påpekas att Nicky Parsons återigen är med på det hörn. De två viktigaste sakerna för Bournes subjektiva utvecklingsprocess är att han får veta att den högste Treadstonechefen finns i Berlin tillsammans med Pamela Landy och att han via Internet lyckas spåra information om Neski. Med hjälp av denna information tar han in på hotellet där Neski och hans fru mördades. Ja han dyrkar sig in på rummet där det skedde. Och där kommer minnesbilderna tillbaka med stor och plågsam tydlighet. Nu vet han vad han gjort. Men han vet ännu inte varför.

Därför söker han upp Ward Abbot. Han är gömd i dennes hotellsvit och kan lyssna till hur Abbot i sin desperation ringer upp den ryske oljeoligarken Gretkov. Det blir inget tillfredsställande samtal för Abbot. Han berättar att CIA fått upp Neskispåret och vill att Gretkov skall se till att Bourne röjs ur vägen för öde kan inte bevisa något utan Bourne. Gretkov är kallsinnig och när Abbot påminner honom om att ödu köpte oljerättigheterna med 20 miljoner dollar stulna från CIA. Du står i skuld till mig? svarar Gretkov: öDu fick din andel. Vi blev rika. Jag är inte skyldig dig något.ö

När Abbot sitter och lyssnar på ljudet från det brutna telefonsamtalet efter att Gretkov lagt på luren blir han medveten om att Bourne finns i hans närhet. öDet är väl inte lönt att ropa på hjälp?ö säger Abbot. öInte direkt, blir Bournes svar. Och så säger han anklagande öDu dödade henne. Abbot förstår direkt att han pratar om Marie, och säger: öDet var ett misstag. Det skulle ha varit du. Det finns akter som kopplade mig till mordet på Neski. Om akterna försvann och de misstänkte dig skulle de jaga ett spöke i 10 år.ö öHan kom i vägen? Var det därför Neski dödades? Och Marie?ö öDet var du som dödade Marie då du klev in i hennes bil. Så fort du kom in i hennes liv var hon död.ö

När Bourne hör detta blir han rasande. Han trycker en pistol i nacken på Abbot och pressar ner honom mot ett bord och väser fram: öJag sa åt er att lämna oss i fred. Jag stack ju till andra sidan jordklotet.ö öDet kommer alltid ikapp dig. Det slutar alltid så. Du är den du är Jason. En mördare. Det kommer du alltid att vara. Kom igen, gör det! Gör det.ö

öHon skulle inte vilja det, säger Bourne. öDet är enda orsaken till att du lever.ö Och så stänger han vid Abbots öra av bandspelaren som han använt för att föreviga hans bekännelse. Därefter lämnar han Abbots rum efter att ha lagt den pistol han använde på Abbots bord. Om det var hans egen eller möjligen Abbots pistol blir aldrig riktigt klargjort. Den kommer dock till användning lite senare när Abbot begår självmord inför Pamela Landy när hon konfronterar honom om hans förehavanden.

I sitt agerande i förhållande till Abbot visar Bourne att han kommit en bra bit på väg i medvetandegörandet av en djupare identitet är hans identitet som Jason Bourne. Trots att han vid flera tillfällen i de två första filmerna visat sig kapabel att mörda så har han också medvetet avstått från att utnyttja sina möjligheter därvidlag. Det som startade hela hans utvecklingsresa var att han inte kunde mörda Wombosi efter att ha mött hans dotters blick. Detta ruskade om Bourne så till den grad att det var en viktig orsak till att han förlorade sitt minne. Och under återerövrandet av minnet och det parallella medvetandegörandet av den djupare identiteten finns flera små tecken på att Bourne börjar ta avstånd från våld. En första antydning om detta stråk av en annan identitet kom redan i parken i Zürich när han avväpnade poliserna, men kastade pistolen. På banken i Zürich lämnade han kvar sin pistol i bankfacket och när han avväpnade en person på det amerikanska konsulatet kastade han också bort pistolen. Men med Abbot är allt mycket mera medvetet och dramatiskt. Här står Bourne inför den man som han vet inte bara är skuld till Maries död utan kanske också till att han själv är indragen i en mordisk agentkarusell av bästa eller värsta CIA-modell. Det skulle

vara ett utmärkt tillfälle att låta sitt sinne förmörkas av mordiska hämndkänslor. Men Bourne har tillräckligt starkt internaliserat det Marie stod för, dvs. kärlek, för att inte falla för frestelsen att fälla en dödsdom över Abbot.

Och inte nog med det. Han tar ytterligare ett steg när han direkt efter sin uppgörelse med Abbot tar tåget till Moskva. Varför han gör det ter sig inte uppenbart vare sig för åskådaren eller för Pamela Landy och hennes grupp. De vill fortfarande ha tag på Jason Bourne. Men han åker som sagt till Moskva efter att ha sett till att Landy fått hans inspelning av Abbots bekännelse.

Under resan tittar Bourne återigen på fotot på sig själv och Marie som för att påminna sig om sin goda vägvisare. Och när han kommer fram tar han direkt taxi för att söka upp paret Neskis dotter. Det visar sig att hon flyttat från den adress Bourne har, och medan han står och pratar med en äldre dam som vet vart Neskis dotter flyttat åker taxin som lovat vänta på Bourne snabbt iväg. Bourne förstår direkt vad detta betyder. Han är på nytt jagad. Och det visar sig vara både polisen och den man som mördade Marie i Goa som är honom i hälsorna. Det hela kulminerar i en brutal biljakt som Bourne närmast som genom ett under tar sig levande igenom. Fullt lika bra går det inte för Gretkovs uppdragsmördare. Han sitter i sitt bilvrak och ser ut som om han är döende. Om så verkligen är fallet blir aldrig klargjort. Vad som däremot är uppenbart är att Bourne siktar på honom, men han skjuter inte.

Bourne tar sig så haltande ur biltunneln och när han nästa gång blir synlig i bild är det när Neskis dotter kliver in i sin lägenhet och till sin förskräckelse ser Bourne sitta och titta vemodigt på henne. Han har en pistol i sin hand och säger öLugn. Tyst. OK?ö på ryska. öJag har varken pengar eller knark. Är det vad du är ute efter?ö, svarar flickan. öSätt dig ner. Sätt dig. Sätt dig på stolenö, säger Bourne. öJag talar engelskaö säger flickan. Bourne lägger så ner pistolen i rockfickan och säger: öJag skall inte göra dig illa. Jag gör dig inte illa. Du är äldre. Äldre än vad jag förväntat mig.ö

Så lägger Bourne märke till att det står ett foto framme som föreställer paret Neski och deras dotter. Och Bourne frågar: öDen bilden, betyder den mycket för dig?ö öNej det är bara en bild.ö öNej. Du vet inte hur de dog.ö öJo det vet jagö, säger flickan. öNej det gör du inteö, säger Bourne. öJag skulle vilja veta att min mamma inte dödade min pappa, och inte begick självmord.ö öVadåö, säger flickan och ser förbryllad ut. öDet var inte vad som hände med dina föräldrar. Jag dödade dem. Det var jag. Det var mitt jobb. Det var första gången. Din pappa skulle vara ensam. Men din mor dök plötsligt upp. Jag fick ändra planen. Det förändrar saken, den vetskapen, eller hur. När den man älskar rycks bort vill man veta sanningen.ö

När han sagt detta reser sig Bourne och går mot dörren. Och när han är alldeles bredvid flickan, som sitter och ser häpet förtvivlad ut medan tårar rinner på hennes kinder, säger han kort och rätt stumt: öFörlåt mig.ö

En uppdragsmördare som frivilligt söker upp någon som drabbats av hans gärningar och ber om förlåtelse är ingen liten sak. Det är knappast kutym utan är

ett nytt bevis för att Bourne gör sitt yttersta för att kasta av sig sin identitet som Jason Bourne.

Filmen slutar så med att Jason Bourne flera månader senare är i New York och ringer upp Pamela Landy på hennes kontor medan han är så placerad att han kan se henne. öDu letar visst fortfarande efter migö, säger han. öBourne?ö, säger en överraskad Landy. öVad vill du?ö, säger Bourne ivrig att få en förklaring. öJag vill tacka dig för brevet. Vi fick det vi behövde. Allt är avslutat nu. Förbi. Jag är väl skyldig en ursäkt.ö öÄr det officielltö, säger Bourne. öNej oss emellan. Du vet hur det ärö, säger Landy. öHej dåö, säger Bourne utan tillstymmelse till besvikelse i rösten. öVänta liteö, säger så Landy. öDavid Webb. Det är ditt riktiga namn. Du föddes 15 april 1971 i Nixa, Missouri (Hon säger i realiteten att han är född 4-15-71 något som har betydelse för fortsättningen). Kom in så pratar vi om det.ö Det blir tyst i telefonen. öBourne?ö. öSe till att vila lite Pam. Du ser trött utö, blir Bournes sista replik innan han snabbt går ut i folkvimlet.

Betyder nu detta att Bournes jakt på klarhet och sin sanna identitet är avslutad. På ett ytligt plan kan man ju tro det. Nu vet han ju vad han hette innan han blev Jason Bourne. Vad mer finns att veta? Ja kanske något om hur det gick till när David Webb blev Jason Bourne, men sedan kan man ju tro att David Webb säkert kan vara David Webb igen.

Men denna films slut är skenbart lyckligt som slutet på *The Bourne Identity*. Och orsaken är det fundamentala andliga faktum att den insikt som befriar Jason Bourne från sin identitet som Jason Bourne inte emanerar från hans identitet som David Webb. Nej befrielsekraften kommer från den djupare och beständiga identitet som dolts av två socialt konstruerade öidentitetslagerö om det nu går att uttrycka det så. Dels öidentitetslagretö David Webb och utanpå det Jason Bourne.

Förklaringen till att Bourne inte verkar intresserad av sitt s.k. riktiga namn sitter med all sannolikhet just här. Att Bourne intuitivt förstår att det som kan befria honom från identiteten Jason Bourne inte är hans gamla identitet som David Webb. Han har i stället börjat ana existensen av en djupare identitet. Och vilket namn denna den djupaste identiteten har är det stora andliga mysteriet.

Denna inre sanning finns symbolisk beskriven i Uppenbarelseboken 2:17 där det står: öDen som vinner seger, åt honom skall jag giva av det fördolda mannat; och jag skall giva honom en vit sten och ett nytt namn skrivet på den stenen, ett namn som ingen känner, utom den som får det.ö Som jag ser det har Jason Bourne på det här stadiet i sin utveckling fått en intuitiv aning om att det står ett namn på den vita stenen. Och därför måste han söka vidare. Därför får han ingen frid av att veta att han hette David Webb innan han blev Jason Bourne. Därför måste det bli en tredje film.

Och denna tredje film ó *The Bourne Ultimatum* ó börjar med att jakten på Bourne återupptas i Moskva. Han upptäcks alltså när han kommit in mot Moskvas centrum efter sitt besök hos Neskis dotter. Eftersom han är skadad gör han ett snabbt inbrott i en affär för olika sjukvårdsartiklar där han rafsar åt sig det han anser sig behöva för att rengöra sina skador. Och medan han håller på med det verkar det vara hans spolande vattenkran som utlöser nya minnesbilder i hans

inre. Han hör en röst säga öskicka in honom och när han så står inför mannen som ville att han skulle komma så får han frågan ökommer du att binda dig för det här programmet?ö öJag kan inteö, svarar Bourne. I samma ögonblick får han en svart säck över huvudet.

Då gör Moskvaverkligheten sig brutalt påmind genom att två ryska poliser upptäcker Bourne. Men Bourne är ändå inne i sina nya minnesbilder där den avgörande frågan ställs på nytt: öKommer du att binda dig för det här programmet?ö Och hans svar är det samma: öJag kan inte.ö Men trots att Bourne är inne i sina egna minnesdimmor avvärjar han blixtnabbt den polis som närmar sig honom. Och så riktar han pistolen han tagit från den nu medvetlöse polisen mot den andre som skärrat säger öSkjut inte. Jag är obevärnad.ö öGe mig din radioö, säger Bourne. Han får förstås radion och den livrädde polisen säger öJag ber, döda mig inte.ö Bourne tittat stint på honom ett bra tag och så säger han: öJag har inget otalt med digö och går.

Nästa scen infaller sex veckor senare på CIA:s huvudkontor i Langley. Pamela Landy spelar upp bandet med den nu döde Ward Abbots beklännelse för CIA-chefen Ezra Kramer och hans närmaste män. Kramer gör tolkningen att Bourne är öute efter ossö. Landy protesterar: öSir. Jag tror det handlar om något annatö. öVadå, vad är han ute efter?ö Landy berättar så om att Bourne sökte upp Neskis dotter och drar slutsatsen att öhan söker efter något i sitt förflutna. Han har nog inte hittat det. Vi behöver veta vad det är.ö Kramer ser skeptisk ut och frågar: öSäger du att du tror att han inte är ett hot mot oss?ö öVill han skada oss hade han gett bandet till CNNö, svarar Landy. öHan kan fortfarande göra det. Min första regel är: Hoppas på det bästa, planera för det värsta. Som jag ser det är Bourne fortfarande ett allvarligt hot tills motsatsen är bevisad. Fortsätt leta.ö

Känslan kring detta CIA-möte är lätt obehaglig. Vad som verkligen är orsaken till CIA-chefens önskan om en fortsatt jakt på Bourne är inte lätt att veta. Och känslan av att något är fel stärks i nästa scen som utspelas på en restaurang i Turin. En journalist möter en person som den skarpsynte känner igen som en av männen i den av Bournes minnesbilder som dök upp i hans medvetande i filmens början. Journalisten ställer frågor om Bourne ö han påstår att halva Interpol jagar honom ö och om hans i Indien skjutna flickvän. Hans källa vill inte svara med bandspelaren på.

När journalisten, som heter Simon Ross och arbetar på The Guardian, landat på Heathrow blir det klart att han fått mycket intressant material. Hans källa har av allt att döma talat där i Turin. Ross ringer nämligen till sin redaktion och säger: öHan känner till hela storyn. Bourne är toppen på ett isberg. Känner du till operation Blackbriar. Jag går igenom det här och skriver om det. Vi ses i morgon.ö

Nu händer något som får alla som oroar sig för FRA-lagen att få de kallaste av kårar efter sin frihetsryggrad. Det enkla faktum att Simon Ross en gång nämnde Blackbriar i sitt mobilsamtal med sin redaktion snappades upp av CIA:s Londonkontor i något som utan tvekan måste betraktas som en ren teknologisk mardröm. Upplysningen går snabbt vidare till CIA:s hemliga antiterrorbyrå och dess chef Noah Vosen får veta att det är journalisten Simon Ross som pratat om

saker som han inte borde veta något om. Och att Ross är satt under bevakning. När Vosen undrar hur han har fått nys om Blackbriar får han klart för sig att ingen vet. Då säger Vosen: öRoss är oviktig. Vi vill åt källan.ö

I jakten på denna källa startar han en heltäckande övervakning av Simon Ross som sägs ha högsta prioritet. Ambitionsnivån framgår när Vosen säger till gruppen som skall övervaka Ross att öjag vill veta hans tankar i förväg. Varenda smutsig hemlighet. Mest av allt vill vi ha namn och adress på hans källa.ö Som naiv åskådare får man känslan att det måste vara fruktansvärda ting som måste skyddas på detta sätt.

På tåget från Paris till London läser Bourne så Simon Ross artikel i The Guardian. Och när han läser om Marie kommer starka minnesbilder över honom. Dels från den där lokalen där han återigen får frågan om han vill binda sig för det här programmet och återigen svarar att han inte kan. Men nu löper minnesbilden längre och han får inte bara en svart säck över huvudet utan han trycks också ned i något bassängliknande där han verkar kämpa för sitt liv. Dessa traumatiska vattenupplevelser blandas så med återblickar på den förfärliga stunden under vattnet i floden i Indien när han blev medveten om att Marie faktiskt var död. Men goda minnen av Marie kommer också upp.

Bourne kontaktar så Ross och gör upp om ett möte på Victoria station, mitt i rusningstid. Och detta blir inledningen till en formlig orgie i teknologiskt sofistikerad övervakning som Bourne gör sitt bästa för att gäcka genom en kombination av list och våld. Simon Ross har dock för dåliga nerver så han tar ett eget ogenomtänkt initiativ och detta kostar honom livet. Han skjuts ner av den öresursö som aktiverats för att mörda Ross och Bourne eftersom Vosen dragit den felaktiga slutsatsen att Bourne måste vara Ross källa. Bourne rusar blixtnabbt fram till den döde Ross och muddrar honom på hans anteckningar.

Med hjälp av dessa drar Bourne slutsatsen att Ross källa finns i Madrid och han reser därför direkt dit. Under tiden blir Pamela Landy beordrad av CIA-chefen att hjälpa Noah Vosen i försöken att både klarlägga vem som är Ross källa och att få tag på Bourne. Och deras insatser lyckas såtillvida att misstankarna riktas mot deras chef i Madrid Neil Daniels.

Bourne är dock steget före såtillvida att han redan är i Madrid där han gör ett elegant inbrott med tillhörande larmavstängning på Madridkontoret. Att Neil Daniels redan flytt vet han inte. När han rotar runt på kontoret upptäcker han ett foto med två herrar. Den ene är Daniels, men vad den andre heter eller vem han är kan han inte erinra sig. Anblicken av dessa båda herrar utlöser dock en flod av minnesbilder. Den här gången hör han hur den gubbe på fotot som inte är Daniels först säger: öDitt uppdrag kommer att rädda amerikanska liv.ö Och så säger han öge dig själv helt till det här programmet.ö Jag kan inteö, säger den uppenbart obstinate Bourne. öEn gång tillö säger då mannen som leder det som med all sannolikhet är en del av övningarna som gjorde David Webb till Jason Bourne. Och så trycks Bourne ner under vattnet igen. Minnesbilden avslutas med att Bourne ligger halvdränkt på ett kakelgolv.

Vosens utkommenderade CIA-patrull kommer nu till Madridkontoret redo att gripa i första hand Neil Daniels. Ett tomt kassaskåp gör det tydligt att Daniels försvunnit. Och de två patrullmännen blir snabbt medvetna om att de inte är ensamma i lokalen. Resultatet blir det förväntade. Bourne slår ner dem med ackuratess. Vosen blir förstas rasande och beordrar en andra patrull till Madridkontoret.

Då händer något överraskande. Nicky Parsons kliver intet ont anande in på kontoret. Bourne riktar förstas pistolen mot henne och frågar: öVad gör du här?ö öJag fick en tjänst här efter Berlinö blir svaret. öVar är Daniels? Var är han?ö, frågar Bourne. Då ringer telefonen och Bourne tycker att Nicky skall svara. Det som utspelas nu är överraskande. Trots att Nicky har Bournes pistol riktad mot sig svarar hon vid säkerhetskontrollen på ett sådant sätt att Vosen tror att allt är normalt. Det är med andra ord uppenbart att hon i ögonblicket beslutar sig för att hjälpa Bourne.

I samtalet som följer får Bourne bl.a. klart för sig att Pamela Landy tror att det finns ett samband mellan Neil Daniels och Jason Bourne. Nicky svarar då i förvånat tonfall: öLetar ni fortfarande efter Bourne. Jag trodde det fallet var avslutat.ö Landy säger då att ösomliga tror att han fortfarande är ett hot. Inte jag, men för att få klarhet måste jag få tala med honomö.

Denna kommentar gör Noah Vosen rasande så han gör en paus i samtalet för att ifrågasätta Landys kommentar. Men hon replikerar bara att hon vill försöka sända ett budskap till Bourne. Och när samtalet återupptas går Nicky med på att ösäkra ställetö och vänta tills nästa CIA-patrull anländer. Detta är dock en lögn. Hon säger i stället till Bourne att hon har sin bil utanför och att hon vet att Daniels är i Tanger. Bourne beslutar att de skall försöka ta morgonfärjan dit.

Under tiden blir det en konfrontation mellan Vosen och Landy som inleds med att Landy säger: öVad pågår? Vad är det Daniels vet? Vad är operation Blackbriar. Tänker du berätta eller ska jag ringa och fråga Kramer. Vill du ha Jason Bourne så måste du vara ärlig mot mig.ö Vosen förklarar då att öBlackbriar började som ett enkelt övervakningsprogramö, men att det nu är öett paraplyprogram för alla hemliga operationer. Total infiltration, utlämning, experimentell förhörsteknik, allt styrs härifrån. Vi är den vassa spetsen på kappen nuö.

öDödligt våld?ö frågar Landy. öOm vi måste, ja visst. Det som gör oss speciella är att vi inte är bundna av byråkratiska formaliteter. Vi slipper ifrån att ha skurken på kornet för att sedan se honom fly medan vi väntar på order från någon i Washington. Kom igen. Du har sett underrättelsesdata. Du vet hur verklig faran är. Vi behöver de här programmen.ö Landy ser skeptisk ut och frågar: öVad är sambandet med Daniels?ö. öHan ledde alla program i södra Europa och norra Afrika så han har allt. Namn, datum, täckmantlar, utländska samarbetspartners. Varendra operation. Tycker du att Bourne skall få detta så att han kan sälja det till högstbjudande?ö öBourne vill inte ha pengar. Han jagar Daniels av någon annan orsakö säger Landy. Vosen svarar med sedvanlig arrogans: öVem bryr sig om vad han jagar? När vi hittar Daniels, och det kommer vi att göra, om du har rätt får vi tag i Bourne också.ö

Här görs det alltså klart att det till Blackbriar uppgraderade Treadstoneprogrammet är så gott som en CIA-stat i staten när det gäller terroristbekämpning och annat som kan beslutas behöva ske i hemlighet. Utan att veta hur det ser ut i verkligheten är detta uppenbart manusförfattarnas sätt att gestalta en tvivelaktig aspekt av Bush-Cheney erans hållning i kriget mot terrorismen. Och att Vosen och Landy får personifiera en konflikt i den amerikanska, men förstås också globala opinionen. Om jag håller mig till själva filmlogiken så är konfrontationen mellan Vosen och Landy intressant såtillvida att den visar att Landy sympatiserar tillräckligt mycket med Bourne för att vilja förstå honom, och i förlängningen därav vill hon också ha en lösning som inte slutar med att Bourne dör. Hon vet kanske inte riktigt varför, men hon följer sin intuition.

På vägen mot färjeläget till Tanger sitter så Nicky Parsons och Bourne på en vägkrog. öVarför kom du tillbaka? Vad vill du Daniels?ö, frågar Nicky. I stället för att svara tar Bourne fram fotot som han hittade på Madridkontoret. Och så pekar han på mannen som står bredvid Daniels, och säger: öVet du vem det är?ö. Nicky känner förstås igen Daniels, men hon vet inte vem den andre är och frågar därför Bourne. öHan var med från första börjanö, säger då Bourne. öJag minns när vi träffades första dagen. Daniels förde mig till honom. Så började det för mig. Det hände något med mig. Och jag måste veta vad. Annars blir jag aldrig fri.ö

Nicky kan då berätta att öDaniels sa att träningen var experimentell. Beteendemodifikation. De bröt ner agenterna innan de blev operativa. Han sa att du var den förste.ö Inte förrän i det här läget ställer så Bourne den fråga som känns så central: öVarför hjälper du mig?ö Nicky ställer ju uppenbart hela sin karriär på spel, ja hon tar förmodligen större risker än så med tanke på vilka befogenheter Noah Vosen anser sig ha. öDet var svårt för migö säger Nicky och gör en konstpauz innan hon tillfogar ömed dig.ö Hon tittar så med en sorgsen och lite vädjande blick på Bourne som ser helt nollställd ut. öDu kommer verkligen inte ihåg någotö, säger hon så. öNejö är Bournes enda kommentar.

I New York drivs jakten på Neil Daniels intensivt. När Landy får klart för sig att han spårats till Tanger och att en öresursö aktiverats för att döda honom försöker hon kontakta CIA-chefen. Hennes känsla är förstås att allt går för brutalt till. Ezra Kramer gör sig dock oanträffbar.

Vosen blir också snart medveten om att Bourne och Nicky Parsons är på plats i Tanger eftersom en av hans medarbetare kan se att Nicky varit inne i CIA:s datasystem och dessutom haft SMS-kontakt med öresursenö Desh. Orsaken till denna kontakt är att Bourne vill kunna skugga Desh och genom honom bli ledd till Daniels. Vosen blir i alla händelser rasande och beslutar att Desh skall eliminera Bourne och Nicky så fort han har dödat Daniels. Pamela Landy blir mycket upprörd över att Nicky Parsons så lättvindigt kunde utnämnas till ett hot som måste röjas ur vägen. Hon säger därför ilsket till Vosen att ödu har inte befogenhet att döda henneö. öJodå det har jagö, säger Vosen öoch du borde samarbetaö. öNoah, hon är en av ossö, säger Landy. öOm du slår in på den vägen, var slutar det?ö öDet slutar när vi har vunnitö, svarar Vosen med en tydlig vink

till alla som är fanatiskt övertygade om att vägen till godhetens seger över ondskan är säker som amen i kyrkan om man följer en strategi som fångas väl av George Bush påstående om att den som inte är med oss är emot oss. Landy ser bedrövad ut.

Att döda Daniels visar sig vara en relativt enkel uppgift för Desh. Bourne kunde i varje fall inte hindra mordet. Men Bourne var föga överraskande svårare att eliminera. Uppdraget kom i stället att kosta Desh livet. Och när Desh är dödad letar Bourne fram hans mobil och säger till Nicky, som förfärad åsett den dramatiska slutkampen mellan de två agenterna: "Koda in, vi behöver vara döda?"

Vosen blir förstörd mer än nöjd, när den döde Desh rapporterar om sina bedrifter. Men det är först när den lokale CIA-chefen i Rabat öklart på vilka grunder ö bekräftar att både Jason Bourne och Nicky Parsons är döda som han ringer till CIA-chefen. Kramer är skeptisk samtidigt som han understryker att upprepningsaktionen öinte får kopplas till mig. "Oroa dig inte", säger Vosen. "Du är skyddad." Kramer avslutar då samtalet med att säga: "Kom ihåg varför vi satte in Landy. Går Blackbriar åt pipan, buntar vi ihop det och hänger det om halsen på henne och börjar om."

I nästa scen sitter Bourne och tänker högt tillsammans med Nicky. Att han har ett nytt mord på sitt samvete tynger honom och han säger: "Jag kan se deras ansikten, alla jag dödat. Men jag vet inte deras namn. Marie brukade försöka hjälpa mig att minnas namnen. Jag har försökt be om ursäkt för det jag gjort. För den jag är. Inget av det gör det bättre." Nicky tar honom medlidsamt på handen.

Senast Bourne sa liknande saker var den där natten på gården i södra Frankrike när han och Marie var på flykt. Då ville han inte minnas mer. "Jag struntar i vem jag var och vad jag gjorde", sa han då. Nu minns han mycket mer. Men någon lättnad har han inte fått. Inga ursäkter har hjälpt. Det är ju en sak att be om ursäkt för vad man har gjort, men Bourne säger sig faktiskt också ha bett om ursäkt för vem han är. Det är liktydigt med att be om ursäkt för hela sin identitetskonstruktion. Detta är radikalt. För om man hör till dem som har ett sekulariserat och materialistiskt perspektiv tror man ju att det inte finns någon annan identitet än den konstruerade. I det läget känner man sig inte bara smutsad av sina gärningar utan av att man faktiskt tror sig ytterst sett vara lika smutsig som sina gärningar. Det finns en smärta i detta som är större än den smärta som den förlorade sonen upplever när han förstår att hans självskapade liv fört till en tillvaro som kan jämföras med en måltid för svin.

Men på vandringen tillbaka till ljuset kommer alltid den punkt då det inte längre räcker att ta avstånd från de egna handlingarna. En dag kommer det plågsamma ögonblick då det inre ljuset är tillräckligt starkt för att man skall drabbas av insikten att ens skändliga gärningar inte var kärnan i ens problem. Utan problemet är ens identitetskonstruktion, dvs. det man tror att man är. Men hur skall man kunna göra sig av med sin mer eller mindre mödosamt skapade identitet. Man kan ju försöka be om ursäkt som Bourne. Men det fungerar inte. Inte för Bourne, ja inte för någon.

Men till skillnad från Bournes position på gården i Frankrike då han ville fly från alltsammans ger han den här gången inte uttryck för någon tro på möjligheten att fly undan från den inre smärtan. Han tror inte på den befriande glömskan eller att han kan få frid bara genom att vända bort blicken. Han förstår att han måste gå vidare. Och som jag redan sagt tror jag att förklaringen är att han har en spirande tro att det finns en identitet bortom den identitet som han måste förkasta i sin helhet. Orsaken till att han inte uttrycker någon längtan efter att glömma eller fly tror jag alltså är att han trots all inre plåga anar att befrielsen kommer allt närmare.

Men oavsett detta förstår Bourne förstås att Vosens falska förvissning om framgång inte kommer att vara för evigt och därför vänder han sig efter sina självreflekterande funderingar till Nicky och säger det uppenbara: öDe kommer att jaga dig igen. Du måste fly.ö

I New York sitter Pamela Landy och studerar Bournes akt ingående. Särskilt fäster hon sig vid övermilitärläkaren Albert Hirsch som uppenbarligen ledde träningen av Jason Bourne vid Treadstones forskningsenhet. I denna scen blir det klart att Hirsch är den man som finns tillsammans med Neil Daniels på det foto som Bourne hittade på CIA:s Madridkontor. Och Landy inser rimligen att det Bourne söker är Hirsch och de sanningar om Bourne som han eventuellt kan sitta inne med.

I Tanger utspelas en annan fascinerande scen. Som en förberedelse för sin flykt färgar Nicky håret. I motsats till den sensuella scen där Bourne hjälper Marie med hårfärgningen under förberedelserna för flykten från Paris får Nicky klara sig själv. Ja hon klipper också sig själv trots att Bourne visade klara frisörfärdigheter i första filmen. Dessa olikheter skapar en intensiv spänning i scenen för det är mycket svårt att inte tro att Nicky gärna blivit bemött på samma sätt som Marie blev. Hon har ofta en plågad längtan i sina ögon när hon tittar på Bourne som verkar helt avstängd och kylig i förhållande till Nicky.

När de skiljs åt vid bussen, som uppenbarligen är Nickys val av kommunikationsmedel för första flyktetappen, kramar de inte ens varandra. Skillnaden vid avskedet mellan Marie och Bourne vid gården i södra Frankrike kunde inte vara större. Bourne säger dock med viss känsla: öDet blir lättare.ö En kommentar där han för första gången visar en antydning till medkänsla med Nicky som ju hjälpt honom på ett alldeles avgörande sätt. Vad det är som blockerar honom är svårt att veta. Men personligen tror jag att det kan klarna i den fjärde Bournefilm som sägs vara på gång.

Efter att ha fått en ledtråd bland den dödade Neil Daniels sönderbrända ägodelar åker Bourne till New York under en av sina tidiga Treadstoneidentiteter Gilberto di Piento. En identitet som han aldrig aktiverat och som därför inte heller är aktiverad i de sökverktyg som Noah Vosens grupp har till sitt förfogande. Regeln är ju den gamla vanliga att det är lättare att hitta något om man vet vad man letar efter. Men av någon oklar anledning blir en av Pamela Landys närmaste medarbetare medveten om att Gilberto di Piento passerat tullen. Av detta drar han den helt korrekta slutsatsen att Bourne lever och att han genom att använda just denna identitet signalerar till Landy att han är på gång och att han

fortfarande söker de svar han hela tiden sökt. Landy säger att hon tror sig veta vad han söker och att de därför skall kommunicera tillbaka. Hon ser därför till att det omedelbart blir ett utrop på flygplatsen till Gilberto di Piento med lydelsen öert sällskap väntar på erö.

Samtidigt får Vosen veta av en av sina medarbetare att CIA-chefen i Rabat hört av sig och meddelat att de funnit en kropp. Vosen lyser upp och säger: öBourne?ö. öDeshö, blir det föga uppskattade svaret.

Vid den här punkten i handlingen kommer så det samtal mellan Pamela Landy och Jason Bourne som avslutade *The Bourne Supremacy*. Det samtal där hon ber inofficiellt om ursäkt och där hon talar om för honom att David Webb är hans riktiga namn. Och att han är född 15 april 1971 (4-15-71) i Nixa, Missouri. Vad som av förklarliga skäl inte framgick av *The Bourne Supremacy* är att samtalet är tillgängligt för Noah Vosen och hans grupp. Vosen går igång på alla cylindrarna. Han säger: öDet här gäller nationens säkerhet. Vi har ett överhängande hot. Bourne lever och han är i New York City, och vi tror inom en kilometer från den här byggnaden. Spärra omedelbart av 12 kvarter runt byggnaden. Skicka en flash till Langley. Förbered lokal förstärkning.ö

Pamela Landy går i den här situationen resolut ut från kontoret i förhoppningen att Bourne då skall söka upp henne. Men Bourne har andra och slugare planer. Han skickar ett SMS till henne om en mötesplats ö Tudor City om 10 minuter ö i den fasta förvisningen om att hennes telefon är grundligt övervakad och att SMS-budskapet därför kommer till Vosens kännedom. Vilket det förstås också gör. Och han sväljer kroken fullständigt. I stort sett alla som tros kunna göra någon nytta vid infångandet eller mördandet av Bourne lämnar kontorsbyggnaden och åker mot Tudor City.

När hela ömottagningskommitténö är på plats säger Vosen i sin kommunikationsradio: öNån som sett Bourne?ö öSvar nej. Inget spår av måletö, blir det besked han får. I detta ögonblick ringer så Vosens mobil. öHur fick du det här numretö, säger Vosen efter det att de inledande formaliteterna är överstökade.ö öDu trodde väl inte att jag skulle komma dit, eller hur?ö, säger Bourne. Vosen försöker hålla god min i elakt spel och svarar: öNej förmodligen inte. Men är det mig du vill prata med kan vi ordna ett möte.ö öVar är du nuö, säger Bourne. öJag sitter på mitt kontorö, säger Vosen. öJag tvivlar på detö, svarar Bourne. öVarför tvivlar du på det?ö öVar du på ditt kontor nu kunde vi tala ansikte mot ansikte.ö

Vosen tror knappt sina öron, men vaknar snabbt till och avbryter sin operation. Under tiden länsar Bourne Vosens kassaskåp på relevant material om Treadstone och dess uppgradering Blackbriar inklusive sin egen akt. Och föga överraskande blir det nu full och skoningslös jakt på Bourne där alla agenter inklusive en aktiverad öresursö (för övrigt samma som sköt Simon Ross i London) med s.k. öshoot on sight authorisationö, dvs. tillstånd att skjuta så fort man får syn på Bourne.

Samtidigt blir Landy hämtad i bil av sin närmaste man. Hon vill förstås veta vad som hänt och när hon får höra att Bourne brutit sig in i Vosens kassaskåp är

hennes enda kommentar en djup suck. Och när hennes chaufför frågar övart?ö svarar hon ö415 East 71:a gatan. ö4-15-71? Herregud, Pam!ö Orsaken till denna kommentar är att han direkt förstår att den födelseuppgift som Pamela Landy gav till Bourne i själva verket var en kod. Att hon sa något till honom som hon inte hade rätt att säga. Men som hon med den förståelse som hon vunnit om honom tyckte att han hade rätt att veta. Och sedan kunde hon bara hoppas att han förstod.

Vad det var hon kommunicerade blir klart när en person i Vosens grupp förstår att den falska uppgiften om Bournes födelsedatum handlar om en kod. Vosen inser direkt vad det hela handlar om. Han säger: öOtroligt. SRD ligger på 415 East 71:a gatan. Hon gav adressen till vår anläggning.ö

Bournes förflyttning till adressen som han fick av Landy blir allt annat än stillsam. Till sist blir det en biljakt där öresursenö gör sitt yttersta för att sätta stopp för Bourne. Men det slutar i en krasch som Bournes änglavakt räddar honom från medan öresursenö blir mera medtagen. Bourne skjuter honom dock inte trots att han en stund siktar på honom. Även om han inget sa så var förmodligen hans känsla densamma som inför den ryske polis som bad för sitt liv. öJag har inget otalt med digö, sa han då. Och det tyckte han sig förmodligen inte heller ha med den öresursö som just misslyckats med att döda honom.

När Vosen får klart för sig att Bourne klarat sig ringer han till Albert Hirsch. öBourne vet allt. Han är på väg till dig nuö, säger han. öHan kommer hemö, säger Hirsch. öHur lång tid har jag på mig.ö Jag vet inteö, svarar Vosen. öStick därifrån.ö öNej, jag tänker stanna. Han går till träningsavdelningen. Där känner han igen sig. Jag håller igång honom tills ni kommer.ö

När Bourne kommer till adressen han fått av Landy kommer olika verifierande minnesbilder upp. Men de försvinner snabbt, och alldeles vid ingången möter han Pamela Landy. öDe dödar dig för det härö, säger Bourne. ö4-15-71 är inte mycket till kod. Jag skulle tro att Vosen är på väg redan.ö öVarför gjorde du det?ö öDet här ingår inte i jobbet. Det de gjorde mot dig. Blackbriar. Det är inte vi.ö, svarar Landy.

Detta är en mycket intressant och starkt politisk kommentar. Det hon säger på engelska är öIt usö, vilket är koden för att säga att den verksamhet som Vosen leder (dvs. CIA:s hemliga antiterrorbyrå) är oamerikansk. Att den bryter så grovt mot den sanna amerikanska självbilden och naturen att det är en patriotisk gärning att avslöja sådan verksamhet. Och även om det öbara är på filmö så påminner nog Vosens filmverksamhet inte så lite om vad som förekommit och förekommer i det beramade kriget mot terrorismen.

När Bourne förstår att det finns en moralisk drivkraft hos Landy säger han: öGör nåt åt det då. Allt du behöver finns här. Allt.ö Han överlämnar väskan med det han stal i Vosens kassaskåp och går. Då säger Landy: öDavid kom in med mig. Det blir bättre om vi gör det tillsammans.ö öNej, svarar Bourne (eller David Webb?). öDet är här det började för mig. Det är här det slutar.ö

När Landy ser att Vosen kommer agerar hon direkt. Hon springer in i huset och hittar snabbt en lokal där hon kan faxa delar av det komprometterande materialet till CNN. När Vosen upptäcker henne och chockad förstår vad hon har gjort säger hon bara: öSkaffa dig själv en bra advokat.ö

Nu är allt upplagt för filmens kulmination. Bourne är vid den punkt där han kan få klarhet om hur det kom sig att han blev Jason Bourne. Dessutom är huset fullt av personer som har order att, eller vill, röja honom ur vägen, inklusive den öresursö som låg halvt medvetlös i sin bil efter att ha misslyckats med att mörda Bourne, men som uppenbarligen kvicknat till tillräckligt för att få upp mordsuget på nytt.

När Jason Bourne kommer till träningsfaciliteterna bryter kraftfulla nya minnesbilder in i hans medvetande. Han hör Albert Hirsch säga: öEn republik är en balansgång på en knivseggö, och ö när vi är klara med dig är du inte längre David Webb. Du kanske inte ens minns vem han var.ö

I det här ögonblicket kommer Albert Hirsch i egen hög person. öHej, Jasonö, säger han. öJag har hört att du har lite problem. Lägg undan pistolen. Jag skulle inte vara här om jag inte ville prata.ö öJag har ägnat tre år åt att fly. Tre år att ta reda på vem jag ärö, säger en upprörd Bourne. öDu minns fortfarande inte allt, eller hur. Har inte alla bitar.ö I det här läget försäkrar sig Bourne om att Albert Hirsch är obehövlig och så ställer han den från sitt eget perspektiv mest centrala av frågor. öVarför jag? Varför valde du mig?ö Svaret kommer som ett psykologiskt piskrapp. öDu minns verkligen inte. Vi valde inte dig. Du valde oss. Du ställde upp frivilligt. Just här. Trots att du blev varnad.ö Bourne ser nu för sitt inre öga hur han blir anmäld som kapten Webb och att Hirsch hälsar honom med orden ögod morgon kaptenö.

I nuet säger Hirsch: öDu kom in här. Du blinkade inte ens Jason. Du gav mig de här.ö Och han visar upp David Webbs identitetsbrickor. Om man tittar noga hinner man förutom namnet skymta att David Webb är katolik. I sitt minne återupplever Bourne nu att han får frågan öhar allt förklarats för dig?ö. öJaö, svarar kapten Webb.

öDu sa att du ville tjänaö, säger Hirsch. Och i en ny minnessekvens hör Bourne öuppdragen kommer att rädda amerikanska livö. öJag förstårö, säger kapten Webb. Det här minnet är så provocerande att det direkt flyter in i konversationen i nuet och Bourne säger: öDu sa att jag skulle rädda amerikanska liv.ö öDet gjorde duö, svarar Hirsch. öJag dödade åt dig. Åt demö, säger Bourne bister och sätter upp sin pistol mot pannan på Hirsch. öDu visste exakt vad det innebar för dig, om du valde att vara kvarö, är Hirsch kallhamrade svar.

Nya minnesbilder väller bekräftande upp och Bourne ser framför sig hur Hirsch säger: öNär vi är klara är du inte längre David Webbö öJag är den ni vill att jag ska varaö, svarar David Webb.

I det här ögonblicket tycker uppenbarligen Hirsch att tiden är mogen för att i klaraste tänkbara ordalag säga till Jason Bourne att han inte kan skylla på någon annan än sig själv: öDu kan inte undgå det du gjorde Jason. Du gjorde dig själv

till den du är. Till slut måste du acceptera det faktum att du själv valde just här att bli Jason Bourne.

Detta är subjektivt och andligt sett den dramatiska höjdpunkten i Bournetrilogin. Efter att ha varit fullständigt absorberad av en mardröm av jakter, mord och en intensiv önskan att klämma åt dem som verkligen bar skulden till hela eländet får Bourne här ett erbjudande av Hirsch om att upphöra med att se sig själv som ett offer. öDu gjorde dig själv till den du är, säger Hirsch och tittar Bourne stint i ögonen. Han kunde lika gärna ha sagt: öTa ditt eget ansvar för fan. Du hade inte behövt komma hit. Jag tog inte det beslutet åt dig. Ingen annan här gjorde det heller. Du kan ju tycka att jag har ansvaret eftersom jag erbjöd den utbildning som gjorde att du valde att bli Jason Bourne. Men det var du som valde att gå utbildningen, och att bli Jason Bourne.ö

Jag skall strax fördjupa mig lite mera filosofiskt i vad det innebär att fullständigt kliva ur offerrollen, och i frågan om det finns anledning att tro att Bourne verkligen lyckades med detta. Hirsch glasklara utmaning mot Bournes grundperspektiv på sitt liv innebär i varje fall att ett centralt och plågsamt minnessjok omedelbart flyter upp i hans medvetande. Han förs på nytt tillbaka till sin träning och han hör Hirsch säga: öDu har inte sovit på länge David. Har du bestämt dig? Det här kan inte fortsätta. Du måste bestämma dig.ö

öVem är han?ö, säger David Webb. öVi har gått igenom det här.ö Men Webb insisterar: öVad har han gjort?ö. Hirsch svarar: öDet spelar ingen roll. Du kom till oss. Du ställde upp frivilligt. Du sa att du skulle göra det som krävs för att rädda amerikanska liv. Du är ingen lögnare, eller hur? Eller för svag för att genomföra det? Nu gäller det. Glöm David Webb. Ge dig själv helt till det här programmet.ö

Det är först i det här ögonblicket som åskådaren blir medveten om att David Webb har en pistol i handen. Och efter Hirsch utläggning reser han sig resolut upp och skjuter med tre snabba skott en person som sitter i hörnet iförd en svart kåpa över huvudet. Hirsch väntar så på att David Webb skall möta hans blick efter sin insats, och då kungör han med stolt och myndig stämma: öDu är inte längre David Webb. Från och med nu heter du Jason Bourne. Välkommen till programmet.ö Så gick det alltså till när David Webb öinvidesö till mördaragenten Jason Bourne. Och det hela fullbordades så med att Bourne fick se sitt offer utan svart kåpa över huvudet.

I nuet står Bourne fortfarande med pistolen mot Hirsch panna. öMinns du nu, säger Hirsch som uppenbart förstått vilken inre dramatik som just utspelats i Bournes skalle. Bourne tar ner pistolen och svarar: öJag minns. Jag minns allt. Jag är inte Jason Bourne längre.ö öSå nu skall du döda mig?ö, säger Hirsch med ett stråk av provokation i rösten. öNej,ö svarar David Webb. öDu förtjänar inte stjärnan du skulle få på väggen i Langley.ö

När nu Jason Bourne har gjort denna insikt om hur det gick till när han blev Jason Bourne, blir Bourne alltså David Webb. Men han får ingen tid att fundera över om det verkligen var så här öenkeltö. Att själva minnet av hans öinvidningö till uppdragsmördare räcker. För nu kommer öresursenö med mord på Bourne i

sinnet. Och ytterligare några som plikttroget vill fullgöra Noah Vosens order. Bourne hoppar rakt ut genom fönstret och hamnar i en situation där han kan ta sig vidare mot byggnadens tak. De beslutsamma mördaragenterna jagar honom förstås. Och det ser i vanlig ordning prekärt ut. Ja läget är kanske värre än någonsin.

Så kommer då den magnifika takscenen. Bourne (Webb) är fullt sysselsatt med att försöka hitta någon lösning som skulle kunna rädda honom undan döden när han plötsligt hör ett ljud som får honom att förstå att nu har han en pistol riktad mot sig. Det är den från den vilda biljakten i New York tillpiggnade öresursenö som är redo att fullgöra sitt uppdrag. Men han tvekar uppenbarligen under intryck av att själv ha blivit skonad av Bourne. Ett slags mördarheder gör det svårt att tacka för senast med ett praktfullt skott i Bournes hjärna eller hjärta. Han frågar i stället: öVarför sköt du inte?ö Bourne dröjer med svaret. Han tittar frågande och faktiskt med viss medlidsamhet på sin kollega. Och så säger han: öVet du ens varför du skall döda mig?ö Efter en ganska lång och laddad paus fortsätter han: öSe på oss. Se vad de får oss att offraö.

Här kan man säga att David Webb talar till den person som en gång blev den mördaragent som nu har uppdraget att skjuta Jason Bourne. Situationen påminner på ett intressant sätt om samtalet som Bourne hade i den första filmen med sin kollega där ute bland vassruggarna i Sydfrankrike. Bourne hade skjutit den agent som var ute efter honom och han fick då sina första inblickar i vad det var för verksamhet som han var en del av. Det sista den agenten sa var: öTitta vad de tvingar en att offra.ö

Den person som agenten som skulle skjuta Bourne var innan han blev mördaragent var uppenbarligen inte helt utsläckt. Detta lager av hans identitet reagerar på vad Webb (Bourne) sa och skjuter inte. Han sänker sin pistol i samma ögonblick som Noah Vosen kommer ut på taket fast besluten att själv förkorta Bournes liv. Bourne (Webb) uppfattar blixtnabbt det nya hotet och springer rakt ut över takkanten medan Vosen skjuter. Bourne ser först ut att dyka ner i floden som flyter förbi, men på slutet ser det mest ut som ett okontrollerat fall. Och den sista bilden är att han flyter orörlig i vattnet.

Ingen klarhet skapas över Bournes (Webbs) tillstånd. I stället kommer en scen där Pamela Landy inleder ett morgonmöte med ett antal senatorer. Hon säger: öJag skulle vilja börja med en redogörelse så att den kan tas till protokollet.ö Och när hon börjar sin redogörelse med orden öDokument visar att Ezra Kramer auktoriserade sex olagliga í ö så sker det till bilder av en fortfarande orörlig och flytande Jason Bourne. Landys redogörelse övergår så i ett nyhetstelegram. MSNBC:s nyhetsuppläsare förmedlar torrt och sakligt: öPresidenten höll krismöte med regeringen idag för att diskutera skandalen med ett statligt avrättningsprogram med kodnamnet Blackbriar.ö

Så långt in i uppläsningen blir det tydligt att Nicky Parsons lyssnar med spänd uppmärksamhet. Hon har uppenbarligen lyckats ta sig in i USA utan att ådra sig sina tidigare uppdragsgivares uppmärksamhet och hon har kvar sitt färgade hår. Nyhetsuppläsningen fortsätter: öCIA-chefen Ezra Kramer är åtalad för att ha godkänt programmet som i flera fall även kan ha riktats mot amerikaner. Två

tjänstemän vid byrån har redan arresterats. Dr. Albert Hirsch, hjärnan bakom Blackbriar och CIA-direktören Noah Vosen, programmets operative chef.

Märkligheter kringgärdar ödet för David Webb, även känd som Jason Bourne, som avslöjade Blackbriar-programmet. Det har rapporterats att Webb sköts och föll från ett tak ner i East River tio våningar nedanför. Men efter tre dagars sökande har Webbs kropp ännu inte hittats.ö

Nicky Parsons ler förtjust. Och Jason Bourne (David Webb) vaknar till och börjar simma.

Detta är ett mycket fascinerande slut på Bournetrilogin. Den slutar på sätt och vis som den börjar. Vi är tillbaka i vattnet. Bourne flyter medvetslös först i Medelhavet och sedan i East River. I den första filmen blir han räddad ur sin belägenhet, men i den tredje vaknar han till själv och räddar sig genom resolut simning. Inramad av dessa både vattenscener utspelas Bournes utvecklingsdrama. Och jag skall nu försöka väva samman de tolkningsfragment som jag hittills presenterat till en så klar helhet som möjligt.

Min utgångspunkt är min syn på den mänskliga identiteten. Jag delar delvis den materialistiska och icke-essentialistiska ståndpunkten att det människolivet igenom pågår ett slags identitetskonstruktion som i huvudsak drivs av livserfarenheter och något annat som materialister postulerar som det s.k. öarvetö. Detta öarvö rymmer i min föreställningsvärld en bortom det vanliga intellektet och känslolivet varande ören identitetö ó man kan kalla den själen (eller anden) ó som på olika sätt vägleder och sätter ramar för den livsvariga identitetskonstruktionsprocessen. Från ett materialistiskt perspektiv utgör denna rena identitet eller själ inget annat än en i förmodernt tänkande grundad spekulering som bara tilltalar personer som av olika framförallt känslomässiga anledningar inte vill acceptera människotillvarons yttersta slumpmässighet och fullständiga avsaknad av en högre mening.

Jag skall inte här inlåta mig i argumentation mot den materialistiska ståndpunkten. Det gör jag däremot delvis i min förra bok *í men vad går det ut på egentligen ó livet alltså* och i en del gamla nyhetsbrev (t.ex. www.edris-ide.se/2-06.pdf och www.edris-ide.se/4-07.pdf). Utan här nöjer jag mig med att understryka att mitt omfattande av uppfattningen att det existerar, i all rimlig mening av detta ord, en själ inte är en emotionell tröstfantasi eller följden av grumligt tänkande utan har sin grund i varseblivning. Jag är som folk är mest i det avseendet att jag inte kan inför mig själv trovärdigt säga att något som jag varseblir inte finns. Därmed nog sagt om detta.

Så då åter till Jason Bournes öden och äventyr. Det fascinerande med Bourne ur identitetssynpunkt är förstås att han är i besittning av två ölagerö av konstruerad identitet. På ytan är han Jason Bourne, men begravd under detta ytlager finns David Webb. Och så under (eller över eller bortom) allt detta finns den rena identiteten, själen. Den vars rätta namn står på den vita stenen för att nu använda Uppenbarelsbokens bildspråk.

När den av akut minnesförlust drabbade Bourne vaknar till ur sin medvetlöshet verkar han vid första anblicken ha påtagligt större anledning än normalmänniskan att ställa sig frågan övem är jag?ö. Han vet ju inte ens vad han heter. Men det är bara om man tänker ytligt kring Bournes identitet som man tror att när han ställer sig frågan övem är jag?ö så kan den antas vara besvarad med just David Webb. Faktum är att som svar på frågan övem är jag?ö leder svaret David Webb inte särskilt långt. Om Jason Bourne öskalar av sigö sin Bourneidentitet och blir David Webb så är frågan övem är jag?ö fortfarande obesvarad i djup mening.

Det som gör detta alldeles tydligt i Bournefilmerna är mötet mellan Albert Hirsch och Jason Bourne. Då tvingas Bourne inse att David Webb har ett tungt ansvar för tillkomsten av Jason Bourne. När Bourne står där och får klart för sig att öVi valde inte dig. Du valde oss.ö ö kunde han egentligen lika gärna rikta sin pistol mot pannan på David Webb.

Han skulle utan tvekan kunna säga, vem är den där David Webb egentligen? Hur kunde han gå på den där billiga retoriken om patriotism och antiterrorism så till den grad att han tyckte att det verkade vara en god idé att frivilligt anmäla sig till en hemlig utbildning för att bli något slags mördaragent. Bourne som är full av vämjelse inför vem han är och vad han har gjort kan inte gärna tycka att David Webb måste ha varit en omdömesgill och hyvens kille som han själv gärna skulle vilja låta återuppstå om han nu skulle lyckas montera ner Jason Bourne för gott.

Nej som jag ser det måste situationen för David Webb/Jason Bourne förstås ur det utvecklingsperspektiv som liknelsen om den förlorade sonen skänker. Denna liknelse skildrar i mycket koncentrerad form principerna för den mänskliga utvecklingen. På vägen ut mot vändpunkten bygger människan successivt upp sin identitet. Det är bl.a. självbevarelsesdriften och självhävdandet som driver på konstruerandet av en allt kompetentare identitet. Projektet är dock i grunden egoistiskt. Den rena identiteten, själen har ett obetydligt direkt inflytande. Namnet på den vita stenen är okänt.

På den här positionen i sin utveckling är människan, oavsett hur till synes välartad hon är, underställd illusionen om det berättigade hatet. Hon tror på hatets makt, att det verkligen finns situationer där kärleken aldrig kan ha någon makt och där hatet i något slags mening är gott. I detta tillstånd, mer eller mindre akut och groteskt uttryckt, befinner sig alla som inte har nått den vändpunkt som liknelsen om den förlorade sonen skildrar. Det som händer i denna liknelse är ju att själens ljus bryter in och uppenbarar det vämjeliga i det egna livsuttrycket. Plötsligt ter sig det liv man levtt efter hävdvunna och som korrekta uppfattade principer som en måltid bland svin. Det är ett plågsamt uppvaknande från vilket det inte finns någon möjlighet att i längden fly.

Som jag ser det hade David Webb arbetat sig nära måltiden bland svinen. Men han behövde uppenbarligen Jason Bourne för att nå den punkt i sitt inre då själen registrerar att en verkligt vilseförd människa kan bli en kraft för något gott om ljuset kan fås att nå det vilseförda och blockerade medvetandet. Så därför anmälde han sig frivillig till den av Albert Hirsch ledda utbildningen. Och där sa han: öJag är den ni vill att jag ska vara.ö

Vändpunkten, ljusgenomslaget, själens svinmåltidsuppenbarande beröring inträffar så när Jason Bourne ämnar skjuta Wombosi. Det är Wombosis dotter som är den yttre symbolen för det inre skeendet. Hon tittar på Bourne och hennes ögon säger: öJaså du tänker skjuta min pappa. Varför då?ö Ja varför då? Ljuskraften i det här ögonblicket är så stor att det släcker ner Jason Bournes medvetande. Här startar minnesförlusten. Här står David Webb i Jason Bournes skepnad i en situation där han hotar att gå så långt över gränsen till symbolisk svinmåltid att inga rättfärdiganden längre kan hålla själens inflytande borta. Här sker vändpunkten.

Det uppenbarande ljuset har alltså en så stark och momentant förblindande kraft att det sänker ner Jason Bourne i den minnesförlust som han lider av när han vaknar till där på fiskebåten. Då vet han inte vem han är ens i ytlig mening. Och nu börjar alltså hans resa till insikt om vem han ytterst sett är och därmed också resan till insikt om vem han egentligen kan vara när själens ljus gjort sig påmint.

Denna resa till självinsikt är dessutom hela tiden beroende och stöttad av andras kärlek, välvilja och direkta omvårdnad. Det börjar med att besättningen på fiskebåten inte bara halar upp honom ut vattnet. Han får livräddande behandling av en amatörkirurg och de ger honom de pengar han behöver för att ta sig till Zürich och Gemeinschaft Bank. Trots alla de komplikationer som tillstöter i Zürich går det att urskilja två tunga tecken som röjer att det kommit in en ny energi i Webb/Bournes liv, själens energi. Det första tecknet är att Bourne tre gånger tar avstånd från pistoler: I parken där han avväpnade de två poliserna, på banken där han lämnade kvar i bankfacket det som uppenbart var hans egen pistol och på konsulatet. Det andra tecknet är att han möter kärleken i Marie Kreutz gestalt.

Inte ens hennes namn verkar vara valt av en slump. Webb/Bourne är ju katolik och Marie (Maria) leder onekligen associationerna till jungfru Maria som den främsta av exponenter för moderlig kärlek. Och efternamnet Kreutz ligger både uttalsmässigt och när det gäller stavningen nära ökreuzö som är det tyska ordet för kors. Så namnet Marie Kreutz ger associationer till att hennes roll är att ge den kärlek som Webb/Bourne behöver för att kunna bära sitt kors.

Detta är en mycket intressant dimension av Webb/Bournes öde för här finns nämligen en antydning om ett hjälteskap. Skulle han lyckas ta sitt kors på sig så lyder han i och med detta den uppmaning som står i Matt. 16:24, dvs.: öDärefter sade Jesus till sina lärjungar: øOm någon vill efterfölja mig, så försake han sig själv och tage sitt kors på sig: så följ han migøö Det finns alltså enligt min mening redan i Marie Kreutz namn en antydning om att Webb/Bournes öde kan vara att göra en stark insats i Kristi efterföljd, dvs. en insats genomlyst av sanning och kärlek.

Men detta är ingen lätt väg. Och när Bourne börjar så smått förstå implikationerna av att på nytt bli medveten om vad han har glömt så vill han den där natten i Sydfrankrike fly från alltsammans. öJag vill glömma allt jag har fått reda på. Jag struntar i vem jag var och vad jag gjordeö, säger en plågad Bourne. Man kan säga att han här medvetet upplever en aning av den vämjelse som fanns som en del av mötet med det minnesutsläckande ljuset där på Wombosis yacht.

Men det finns ingen återvändo. Jason Bourne kan ägna sig åt vilka krumbukter han vill. Jason Bourne är och förblir ett fenomen på medvetandets ytskikt. Det är David Webbs själ som har tagit kommandot ända sedan Wombosis dotter gjorde sin katalyserande insats. Men det tar som sagt sin tid för dess ljus och kärlek att få genomslag.

Åren i Goa med den kärleksfulla relationen till Marie stärkte Bourne så till grad att han utan att själv förstå det började andligt sett bli mogen för sitt första själsuppdrag (sitt första uppdrag i Kristi efterföljd), dvs. att få fram sanningen kring Treadstone och i dess förlängning Blackbriar. Den öresanö måste han göra ensam. Därför dör också Marie. Men de sista orden hon säger ger mycket viktig undervisning till Bourne. När hon förstår att den desperata flykt som hon och Bourne verkar ägna sig åt också är en del i en listig plan från Bournes sida för att kunna komma åt att mörda den mordiske förföljaren, säger hon: öDet tar aldrig slut så här.ö

Med denna korta lilla kommentar förmedlar Marie till Bourne att gärningar drivna av illusionen om det berättigade hatet skapar en spiral av olika tack-för-senast-insatser som när de drivs till sin spets handlar om hämnd, mord och till sist kollektiva hatogier i form av hänsynslös förstörelse och krig. Mänsklighetens situation är i mångt och mycket som den är därför att illusionen om det berättigade hatet eldar på diverse självrättfärdiga beteenden och handlingar individuellt och kollektivt som sammantaget skapar en värld av konflikter och lidanden som i princip är onödiga om människan kunde låta bli att göra det mesta möjliga av sina sämsta sidor.

öVi har inget valö, säger Bourne. öJo det har duö, svarar Marie och påminner i sina sista ord till sin älskade att han visst har ett val. Ett val som på insiktsplanet innebär att han inser att föreställningen om existensen av ett berättigat hat är en illusion. En insikt som löser upp hatiska upptrappningsspiraler genom förlåtelse. En insikt som naturligtvis vinnns på den väg i Kristi efterföljd som Webb/Bourne börjat anträda utan att vara särskilt klar över detta eller över målets natur.

Förlusten av Marie är svår för Bourne. Han kompenserar den symboliskt med ett foto som han ofta tittar på som ett slags medel för att komma i kontakt med hennes vägledande kraft. Bourne står helt enkelt ännu inte på egna ben. Han har fortfarande stort behov av en god och beskyddande fe. Och han får det också ganska snart. Även om han inte förstår att Pamela Landy är denna goda och stödjande gestalt. Och hon förstår det knappast själv heller. Men hon står i varje fall för värden som stämmer med de som Bourne sakta men säkert håller på att frilägga i sig själv.

I *The Bourne Supremacy* är det framförallt två situationer som indikerar fortsatta framsteg för Bourne på hans väg mot självinsikt. Den första är att han inte skjuter Ward Abbot. Denne Ward Abbot är utan tvekan den person som Bourne, med den förståelse av sin situation som han just då har, mycket väl skulle kunna uppfatta som den enskilda person som har störst skuld till Bournes svårigheter. Och att det därför inte vore mer än rätt att förpassa honom till de sälla jaktmarkerna genom ett välriktat nackskott. Vore Bourne en man med full tilltro

till illusionen om det berättigade hatet skulle han inte ha missat detta tillfälle att känna sig som en god representant för den straffande rättvisan. Även om Bourne åberopar Marie som orsak till att han inte skjuter Abbot så visar han genom sitt agerande att han inifrån sig själv faktiskt börjar förstå vad Marie menade när hon i sina sista ord till honom hävdade att han hade ett val.

Den andra situationen som tyder på solida framsteg är förstås hans resa till Moskva för att be Neskis dotter om förlåtelse. Denna botgörarrexa kommer Bourne senare i sitt samtal med Nicky Parsons att beskriva som misslyckad. Han säger: öJag har försökt be om ursäkt för det jag gjort. För den jag är. Inget av det gör det bättre.ö Han har alltså nått en punkt i sin förståelse av vägen till verklig självinsikt då han anar att förlåtelsen rymmer nyckeln till hans befrielse. Men han vet ännu inte fullt ut vad förlåtelse är. Han ser det uppenbarligen som något som han måste be andra om, och som andra som drabbats av hans gärningar skall ge honom. Och när han får denna förlåtelse väntar han sig tydligen något slags lindring av sin inre plåga.

Föga överraskande fungerar inte detta. Läget är i realiteten det att även om något av hans offer skulle ha den inre styrka som krävs för att verkligen förlåta så är inte Bourne i en position där han kan ta emot förlåtelsen ifråga. Och orsaken är att han är sin egen domare. Han anser sig inte vara värd någon förlåtelse och försvarar sig därmed mot den förlåtelse som han eventuellt kan få. Detta är liktydigt med att han anser att det finns berättigad anledning att hata sig själv. Hans tilltro till illusionen om det berättigade hatet är inte tillräckligt stark för att räcka till ett mord på Ward Abbot, men den räcker för att han skall se sig själv som förtappad och troligen ohjälpligt bortom förlåtelsens transformerande kraft.

Förmodligen bidrar denna Bournes bristande förståelse för förlåtelsens natur och hans känsla av självförakt till att han inte öppnar sig känslomässigt för Nicky Parsons trots att hon uppenbart är starkt och självuppoftande sympatiskt för att inte säga kärleksfullt inställd till honom. Hon hjälper honom ju med stora och svåröverskådliga risker för sig själv. Men Bourne förhåller sig till henne med en överraskande kyla.

Nicky Parsons är under alla förhållanden ännu en av dessa goda och stödjande kvinnliga gestalter som hjälper Bourne på hans väg mot självinsikt. Men den som blir viktigast av dem alla när upplösningen på dramat kommer i slutet av *The Bourne Ultimatum* är Pamela Landy. Man kan säga att hon på sätt och vis står för de värderingar David Webb inte hade när han bestämde sig för att bli Jason Bourne och som han behövde erfarenheterna som Jason Bourne för att öppna sig för.

I vilket fall som helst får Jason Bourne den hjälp han behöver från Pamela Landy. Hon har tillräcklig medkänsla med Webb/Bourne för att åtminstone delvis förstå vad han är ute efter och talar därför om hans verkliga namn för honom. Och hon ger honom också adressen till de träningsfaciliteter där David Webb under Albert Hirsch ledning blev Jason Bourne. Därmed öppnar hon subjektivt sett porten till den inre arena där Webb/Bourne kan göra avgörande insikter om vem han är och vad han bör göra som konsekvens av denna djupa självinsikt.

I konsekvens med både actionfilmslogiken och den mänskliga andliga utvecklingens logik mobiliseras mäktiga krafter för att hindra Webb/Bourne från att få den insikt om sig själv som är förborgad i mysteriet med att Webb alls blev Bourne. Den slutliga frestelsen var förstås att skjuta den resurs som hade som uppdrag att mörda Bourne. Men Webb/Bourne var trogen sin grad av insikt och utnyttjade inte sin möjlighet att efter den ursinniga biljakten begå ytterligare ett mord.

Det avslutande mötet med Albert Hirsch är djupt fascinerande. Det är uppenbart att det i första hand är Bourne som kommer tillbaka till den plats där David Webb blev Jason Bourne. Och det är uppenbart att Bourne är fullt övertygad om att han möter sin onda genius, den verkligt ansvarige för att han blivit indragen i en mardröm av mord och elände, den som verkligen bär all skuld.

Men så enkelt visar det sig emellertid inte vara. Albert Hirsch konfronterar David Webb rakt och brutalt med det faktum att han själv valde att bli Jason Bourne. Visserligen med Albert Hirsch hjälp, men det är faktiskt perifert i sammanhanget. Det är precis som Hirsch säger: "Till sist måste du acceptera att du själv valde just här att bli Jason Bourne."

Bourne har valt att se sig själv som ett offer. Han har först försökt fly och till sist tvingats konfrontera sin plågoande. Och när han så slutligen står öga mot öga med det han tror är onskans källa i sitt liv dras han in i stormens tysta öga och möter ingen annan än sig själv. Vem är den skyldige? Visst kan Webb/Bourne låta olika gestalter paradera vid en inre motsvarighet till en Nürnbergrättegång. Där sitter de på de anklagades bänk. Alexander Conklin, Ward Abbot, Ezra Kramer, Neil Daniels, Noah Vosen och Albert Hirsch. Tre redan döda, och tre på väg in i rättsmaskineriet för att dömas för sina brott. Vilken befrielse skänker det att hata dessa män, att med en blåsvart känsla av avsky placera dem som nära underhuggare till hin håle? Titta bara vilka onda män jag har varit offer för.

I denna situation skulle Marie ha kunnat säga samma sak till Bourne som hon sa i Goa: "Det tar aldrig slut så här." Offret blir inte fritt från sina plågoandar genom att hålla dom över dem i sitt inre. Det är ingen tillfällighet att Jesus säger i Matt 7:1-2: "Dömen icke, på det att I icke mån bliva dömda; ty med den dom varmed I dömen skolen I bliva dömda, och med det mått som I mäten med skall ock mätas åt eder." Utan att man själv förstår det hamnar man på samma bänk som dem man anklagar. Man måste alltså förlåta sina plågoandar för att kunna bli inte bara verkligt fri från dem utan också från sin egen inre representation av dem.

Ingen insikt är svårare att göra verklighet av än denna. Inget tyder heller på att Bourne lyckas fullt ut med detta. Han omfamnar sannerligen inte Albert Hirsch som en kär broder och tackar honom varmt för den lärdom han skänkt genom sitt agerande. Han tar visserligen ner pistolen från hans panna när han med full kraft har erinrat sig hur hans öinvigningö till mördaragent gick till, och när Hirsch provocerande frågar Webb/Bourne "ösa nu skall du döda mig" så svarar han bara "Nej. Du förtjänar inte stjärnan du skulle få på väggen i Langley." En utsaga som

visar att Webb/Bourne är åtminstone delvis kvar i sin dömande mentalitet och därmed i sin roll som offer.

För att den förlorade sonen skall kunna avsluta sin färd tillbaka till fadershuset genom att slutligen träda in i det, dvs. in i himmelriket (för att nu tala i denna typ av symboliska termer) måste han överge den djupt rotade föreställningen om sitt eget offerskap och den denna föreställning stödjande illusionen om det berättigade hatet. Föreställningar som spärrar den ovillkorliga kärlekens befriande kraft och gör livet bokstavligen till ett helvete av kamp mot verkliga och inbillade fiender.

Grundbulten i föreställningen om det egna offerskapet är den konstruerade identitetens rotfasta övertygelse att den är den verkliga herren på täppan i det egna livet. Ett liv där rädsla och villkorlig kärlek (kärlek som kan slå över i hat), självbevaringsdrift och självhävdande är mäktiga krafter i den synnerligen blandade kompott som är det mänskliga livet. Offerskapets mest patetiska och minst förstådda inslag är att den konstruerade identiteten lieras med ett försök till Gudsimitation. Det lägre konstruerade jagets (eller identitetens) strävan efter kontroll över det egna ödet genom att skilja vän från fiende (genom att hata och villkorligt älska) och efter bästa förmåga försöka tillfredsställa sina olika begär och ambitioner skapar i praktiken ett liv som är en mardröm i jämförelse med hur det skulle kunna vara om den sanna identiteten (själen) kunde få överlämna den yttersta makten till den som redan har den och i stället leva livet i harmoni och insikt om sin sanna bestämmelse.

Livet på vägen tillbaka till ljuset och fadershuset från det ögonblick då ens svinmåttidsliv avslöjas i all sin glanslöshet, trots den konstruerade identitetens underliggande anspråk, ambitioner och självförhärligande skönmålningar, handlar om att slutligen tillfullo överge den konstruerade identitetens (eller jagets) anspråk på egenmakt. Det som skall styra ens liv som människa är ens sanna identitet, själen den identitet som har sitt namn skrivet på den vita stenen. Om och när man lyckas lösa upp sin konstruerade identitets maktanspråk förlorar illusionen om det berättigade hatet sin makt i samma ögonblick. Den av föreställningen om ett offerskap drivna lusten att sätta sig till doms över allt och alla som inte dansar efter ens pipa eller passar ens ritningar upplöses också i intet. Den villkorliga kärleken, med dess ständiga hot att slå över i hat, ersätts av den ovillkorliga kärleken.

Detta verkar kanske högstämt. Men enligt min mening har livet fört David Webb, med hjälp av Jason Bourne, till den punkt i det inre då han skulle kunna ta det avgörande steget bort från sitt slavskap under än den ena än den andra konstruerade identitetens patetiska maktanspråk och dåliga omdöme. Men att ta detta steg är förstås som att dö. Det är på sitt sätt lika dramatiskt som när David Webb ödogö för att Jason Bourne skulle leva. Nu skall David Webb ödö för att det namn som står skrivet på den vita stenen skall kunna leva.

Som en yttre symbol för att Webb/Bourne inte är färdig med de inre insikter som finns implicerade i mötet med Albert Hirsch brakar det vanliga agenthelvetet lös mitt i deras samtal genom att den mördaragent som har i uppdrag att eliminera Bourne nu får honom i sikte. Bourne flyr hals över huvud. Men i den slutliga

konfrontationen med den mördaragent som är ute efter honom visar han tydligt att han har tagit ytterligare steg på sin andliga väg. Han omfattar nämligen uppenbart denne agent med medkännande förståelse. Och ställer den alldeles centrala frågan: 'Vet du ens varför du skall döda mig?' Han låter inte rädslan styra utan stannar upp i situationen trygg i att han kan nå den mordiske agenten med sin medkänsla och på så sätt lösa upp hans mordlusta i intet.

Därför måste Noah Vosen ta över showen. Men han darrar tydligen tillräckligt på handen för att Bourne skall kunna ta sin tillflykt till vattnet. Och att han hamnar där är minsann ingen slump. På samma sätt som *The Bourne Identity* börjar med Bourne flytande i Medelhavet så slutar alltså *The Bourne Ultimatum* med en flytande men till sist också simmande Bourne. I det första fallet har Bourne hamnat i sin belägenhet efter att ha drabbats av det förblindande själsljuset i samma ögonblick som Wombosis lilla dotter tittade på honom. Det fanns så mycket skakande insikt i detta uppenbarande ljus att Bourne inte mäktade med att ta in insikten rakt av. Hans minne släcktes t.o.m. ut och han behövde genomgå en lång reningsprocess som symboliseras av att han flyter medvetslös i det renande vattnet.

I det andra fallet är Bourne långt kommen såtillvida att han är ren nog för att möta den slutliga insikten. Insikten om att den konstruerade identiteten måste ödöös som maktcentrum, insikten om den radikala förlåtelsens upplösning av illusionen om det berättigade hatet, och därmed insikten om att kärleken har det sista ordet. En insikt som återigen nästan dödar Bourne och gör det nödvändigt för honom att återvända till det renande vattnet. Men denna gång handlar det knappast om en minnesförlust som skall tvättas bort. Han simmar kraftfullt mot sitt nya liv.

Men frågan är förstas vilket liv det är. Han har just fullgjort sin hjälteroll. I all sin ofullkomlighet var han en tillräcklig ljusbärare för att avslöja CIA:s hemliga antiterrorbyrå. Men vart är han på väg nu? Vilket liv väntar honom när han väl stabiliserats i sin nya insikt? Kommer han att åka tillbaka till Indien för att denna gång sätta sig i en grotta i Rishikesh och kontempera över atmans identitet med Brahman. Eller kommer han att gifta sig med Nicky Parsons och försörja sig som gymägare och lärare i självförsvarstekniker, eller möjligen vara privatdetektiv. Eller kommer han att bli katolsk präst med uppdrag att inifrån sanera den katolska hierarkin på ett sätt som minner om hans insatser för CIA. Eller är han utan att veta det andra globala maktkonspirationer på spåren?

Jag vet inte. Jag behöver inte heller veta. För mig är Bournetrilogin en avslutad och ypperligt välgjord, intressant och inspirerande helhet. Penninglogiken driver av allt döma filmgörarna till att försöka skapa nya och trovärdiga Bourneavsnitt. Jag befarar att detta inte blir lätt. Men är de i medveten kontakt med den djupdimension i filmerna som jag tycker mig ha sett så kan de kanske göra en trovärdig fortsättning. I så fall är de att gratulera. Och de kan räkna med att få mina biljettpengar. Åtminstone första gången.

III. Kejsarsnitt och meditation förändrar generna!?

I årtal har den filosofiska propogandan för materialism försökt dra nytta av rönen på genetikens område. Den förmodade genetiska determinismen har passat

filosofiska materialister som hand i handske. Men tiden för dessa filosofiska övningar verkar gå mot sitt slut. I Svenska Dagbladet publicerades t.ex. 29 juni en artikel med titeln *Kejsarsnitt kan ändra barns DNA* (www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_3132499.svd). Om så är fallet är det inte mycket bevänt med olika teorier om genetisk determinism. Gener kan tydligen aktiveras och avaktiveras av det mesta.

Epigenetiken studerar frågan om aktiverandet och avaktiverandet av gener. Och för egen del skrev jag i nyhetsbrevet 1:2008 (www.edris-ide.se/1-08.pdf) en ganska lång reflektion om just epigenetiken med anledning av en bok i ämnet av Bruce Lipton (*Tro dogmer och biologi* ö http://sorena.se/index.php?option=com_content&view=article&id=56:tro-dogmer-och-biologi&catid=2:bocker&Itemid=22). Jag fick många och intressanta reaktioner på detta nyhetsbrev, och vill därför vidarebefordra länken till en artikel som jag läste härnäst i Huffington Post. Den har den dramatiska titeln *Can meditation change your brain and affect your genes?* (www.huffingtonpost.com/dr-patricia-fitzgerald/can-meditation-change-you_b_239431.html). I artikeln finns också intressanta länkar.